

Πανελλήνιος Σύνδεσμος
Τεχνικών Εταιρειών

Ο Ελληνικός Κατασκευαστικός Κλάδος

A | 2012

Εξαμηνιαία Έκθεση Εξελίξεων
Αρ. Τεύχους 7—Οκτώβριος 2012

ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

**Πανελλήνιος Σύνδεσμος
Τεχνικών Εταιρειών**

Ο Ελληνικός Κατασκευαστικός Κλάδος

A | 2012

**Εξαμηνιαία Έκθεση Εξελίξεων
Αρ. Τεύχους 7 – Οκτώβριος 2012**

Περιγραφή

Η παρούσα έκθεση εξελίξεων στον εγχώριο κατασκευαστικό κλάδο δεν συνιστά μία ολοκληρωμένη μελέτη των οικονομικών και λοιπών χαρακτηριστικών του κλάδου. Αποτελεί μία προσπάθεια καταγραφής και ανάλυσης των κυριότερων πρόσφατων τάσεων και προοπτικών, ώστε όλοι οι μετέχοντες σε αυτόν να μορφώσουν ταχύτερα μία εγκυρότερη άποψη. Στην κατεύθυνση αυτή αξιοποιούνται τα δεδομένα που συγκεντρώνουν και επεξεργάζονται οι υπηρεσίες του ΣΑΤΕ, καθώς, επίσης, οι ανακοινώσεις δημόσιων φορέων, όπως π.χ. η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), το Υπουργείο Οικονομίας (ΥΠΟΙΚ), το Υπουργείο Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΥΠΑΝΥΠ), η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), αλλά και άλλοι αναγνωρισμένοι ιδιωτικοί φορείς (Δ/νσεις Μελετών Τραπεζικών Ιδρυμάτων, IOBE, ICAP, HELLASTAT, κ.α). Η ανάλυση στην παρούσα έκθεση βασίζεται σε στοιχεία που ήταν διαθέσιμα ως και τις 23.10.2012. Οι εκτιμήσεις και απόψεις που διατυπώνονται στην έκθεση δεν απηχούν κατ' ανάγκη τις απόψεις του συνόλου των μελών του Συνδέσμου.

Ο ΣΑΤΕ

Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιριών (ΣΑΤΕ), δημιουργήθηκε το 1965. Λειτουργεί ως μη κερδοσκοπικό Σωματείο και εγγράφει ως μέλη του τις τεχνικές εταιρείες και τις ατομικές εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ) της Γ.Γ.Δ.Ε., καθώς και τα στελέχη - φυσικά πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (ΜΕΚ) και αποτελούν στελέχη των εταιριών - μελών ή των ατομικών εργοληπτικών επιχειρήσεων - μελών του ΣΑΤΕ. Στις καταστατικές του αρχές περιλαμβάνεται η προαγωγή και προστασία των συμφερόντων των επιχειρήσεων-μελών του, η μελέτη των προβλημάτων του Κλάδου και η προώθηση τεκμηριωμένων θέσεων, η διερεύνηση τεχνοοικονομικών ζητημάτων της Χώρας, που αφορούν την αξιοποίηση και μεγιστοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων, ο συντονισμός των μεταξύ των μελών του ενεργειών στην εξυπηρέτηση του γενικότερου εθνικού συμφέροντος όπως και η προβολή και καταξίωση του έργου τους και τέλος, η προσφορά έγκυρης και έγκαιρης ενημέρωσης πάνω στις εξελίξεις σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Χορηγός Τεύχους

Πνευματικά Δικαιώματα - 2012

Το παρόν έργο υπόκειται στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του ΣΑΤΕ. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή εν όλω ή εν μέρει, κατά παράφραση ή διασκευή του παρόντος έργου με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό και ηχογραφήσεως ή άλλως πως σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες δικαίου περί προστασίας των δικαιωμάτων της πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν. 100/75, Ν. 2121/1993 κλη) και λοιπούς εν γένει κανόνες Διεθνούς Δικαίου, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδειά μας.

Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιριών (ΣΑΤΕ)

Φειδίου 14 - 16 Αθήνα 106 78

Τηλ.: 210.3301814 – Fax: 210.3824540

e-mail: info@sate.gr

http://www.sate.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Γενικές Διαπιστώσεις	5
2. Σύνολο κλάδου (δημόσια & ιδιωτικά έργα)	9
2.1 Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές	9
2.2 Απασχολούμενοι στις Κατασκευές	10
2.3. Συμβολή του κλάδου στην Ελληνική Οικονομία	10
2.3.1 Α.Ε.Π.	11
2.3.2 Απασχόληση.....	12
3. Δημόσια έργα	13
3.1 Δείκτης Παραγωγής Έργων Πολιτικού Μηχανικού	13
3.2 Νέες δημοπρασίες δημόσιων τεχνικών έργων	15
3.3 Εγγεγραμμένες Εταιρείες στο ΜΕΕΠ	15
3.4 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων - Μνημόνια Συνεργασίας	16
4. Ιδιωτικά έργα	17
4.1 Δείκτης Παραγωγής Οικοδομικών Έργων.....	17
4.2 Εξέλιξη βάσει των οικοδομικών αδειών για ιδιωτικά έργα.....	18
4.3 Εξέλιξη κοστολογικών στοιχείων οικοδομικής δραστηριότητας.....	20
5. Ειδικά θέματα	21
5.1 Χρηματοοικονομική ανάλυση εργοληπτικών εταιρειών τάξεων 4 ^η –7 ^η του ΜΕΕΠ	21

1. Γενικές Διαπιστώσεις

Οι πιο πρόσφατες προβλέψεις για την ύφεση στην Ελλάδα εμφανίζονται μεν βελτιωμένες σε σχέση με τις προηγούμενες ωστόσο δεν μπορούν να λειτουργήσουν καθυστερημένα έναντι των εγχώριων και διεθνών ανησυχιών για την πορεία της ελληνικής οικονομίας.

2012: Το ΚΕΠΕ σε πρόσφατο ενημερωτικό δελτίο (Οκτ. 2012) προβλέπει ύφεση 6,1% το 2012 (αντί 6,7% που προέβλεπε πριν λίγους μήνες) έναντι ύφεσης 6,5% που προβλέπει το ΥΠΟΙΚ και 6% του Δ.Ν.Τ. Όλες οι σχετικές εκτιμήσεις για την, για πέμπτο συνεχόμενο έτος, υποχώρηση του ΑΕΠ είναι ηπιότερες από την μείωση του 2011 (7,1%), ενώ το ΚΕΠΕ εκτιμά ότι εντός του έτους θα αρχίσει το τέλος της βαθιάς ύφεσης, λόγω των βελτιώσεων που έχουν παρατηρηθεί στο γενικό δείκτη βιομηχανικής παραγωγής, το γενικό δείκτη εργασιών και αρκετούς από τους σχετικούς επιμέρους κλαδικούς δείκτες. Επιπλέον, καταγράφονται ευνοϊκές εξελίξεις στην ανταγωνιστικότητα, μέσω της έστω και μικρής κλίμακας, μείωσης στο δείκτη πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας και το δείκτη κόστους εργασίας.

Κρούγκμαν: Με κίνητρα και όχι με λιτότητα μπορεί να ξεπεραστεί η ύφεση

«Στην αντιμετώπιση της κρίσης ήταν λάθος που δεν συνεχίστηκε η παροχή νομισματικών και φορολογικών κινήτρων» δήλωσε ο νομπελίστας οικονομολόγος, Πολ Κρούγκμαν. «Όταν εμφανίστηκαν τα πρώτα σημάδια της κρίσης, ακολουθήθηκε λάθος τακτική. Έγινε μεγάλο λάθος και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, όταν παραιτήθηκαν από την παροχή νομισματικών και φορολογικών κινήτρων. Έπρεπε να συνεχίσουν να τα παρέχουν για μεγαλύτερο διάστημα. Αντί για αυτό, επέλεξαν τη λιτότητα, κάτι που το 2010 αποδείχθηκε καταστροφικό και παράτεινε την κρίση. Το μάθημα που πήραμε από τη Μεγάλη Ύφεση είναι ότι σε τέτοιες καταστάσεις η δημοσιονομική υπευθυνότητα αποκτά δευτερεύουσα σημασία», ενώ προειδοποίησε ότι εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλος κίνδυνος επιδείνωσης της κρίσης στην Ευρώπη. «Με τις κινήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εξαγοράστηκε λίγος χρόνος αλλά το βασικό πρόβλημα εξακολουθεί να είναι σοβαρό και χρειάζεται μεγαλύτερη στήριξη για τις υπερχρεωμένες χώρες από αυτή που είδαμε μέχρι σήμερα, ενώ οι μικρές χώρες, όταν αντιμετωπίζουν ανάλογη κρίση, δεν μπορούν να εφαρμόσουν μόνες τους την 'κεϋνσιανή' οικονομική πολιτική αλλά χρειάζεται να αποτελέσουν τμήμα ενός ισχυρότερου οικονομικού συνόλου».

Πηγή: TO ΕΘΝΟΣ (03.10.2012)

Ευρωκρίση και η κατάρρευση της Ελλάδας - New Deal στην Ελλάδα

Δ. Παπαδημητρίου

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση εδώ και δύομισι χρόνια, ενώ το ΑΕΠ συρρικνώνεται από το 2008. Η ανεργία αποτελεί αυτήν τη στιγμή το μείζον ζήτημα, αλλά οι πολιτικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Ο ιδιωτικός τομέας καταρρέει και η μόνη λύση μπορεί να προέλθει από το δημόσιο τομέα, που στην Ελλάδα, δυστυχώς, η ενεργοποίησή του εμποδίζεται από τις πολιτικές των πιστωτών της.

Είναι ιστορικά αποδεδειγμένο γεγονός ότι η οικονομική ανάπτυξη εξαρτάται από τη δημόσια πολιτική, με στόχο τη σωστή εκμετάλλευση των συντελεστών παραγωγής που είναι άμεσα διαθέσιμοι, δηλαδή της εργασίας και του κεφαλαίου. Αυτή τη στιγμή, στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλη επάρκεια όσον αφορά στο συντελεστή εργασία, αλλά έλλειψη κεφαλαίου τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα. Θα χρειαστεί αρκετός καιρός πριν η οικονομία γίνει πιο ελκυστική σε ιδιωτικές επενδύσεις, πριν οι αγορές προσφέρουν επαρκή ρευστότητα και πριν ο ιδιωτικός τομέας ανακτήσει την εμπιστοσύνη του απέναντι στην πορεία οικονομικής σταθεροποίησης της χώρας. Ωστόσο, ο δρόμος για την υλοποίηση των παραπάνω είναι μακρύς και, επομένως, η ευθύνη βαρύνει το δημόσιο τομέα, που είναι αυτός που πρέπει να προχωρήσει σε επενδύσεις σε νευραλγικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Στην Ελληνική περίπτωση, η μοναδική λύση αυτή τη στιγμή, όπως υποστηρίζουμε σε μελέτες του Ινστιτούτου Οικονομικών Levy, είναι η ταχεία ενεργοποίηση προγραμμάτων άμεσης απασχόλησης τύπου New Deal, όπου το κράτος λειτουργεί ως εργοδότης της έσχαστης προσφυγής. Άλλη άμεση λύση δεν υπάρχει.

Πηγή: ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ (21.9.2012)

2013: Για το 2013 οι εκτιμήσεις του ΚΕΠΕ για το επίπεδο της ύφεσης κυμαίνονται στο -3,5% βελτιωμένες έναντι αυτών του ΔΝΤ (-4%), οι αναλυτές του οποίου εκτιμούν ότι η ανεργία θα σκαρφλώσει στο 25,3%, από 23,8% το 2012 και 17,3% το 2011. Θετική είναι η πρόβλεψή τους για τον πληθωρισμό, από 3,3% το 2011, σε 0,9% το 2012 και στο -1,1% το 2013.

Έλλειμμα – Χρέος: Τα οριστικά στοιχεία για το 2011 διαμορφώνουν το έλλειμμα στην Ελλάδα για το περασμένο έτος στο 9,4% - έναντι 9,1% των προσωρινών προβλέψεων - ενώ το χρέος αυξήθηκε κατά 22% έναντι του 2010 (170,6% με 148,3%). Αυτό σημαίνει μεγαλύτερη προσπάθεια και περισσότερα μέτρα για να μειωθεί το έλλειμμα στο 6,6% του ΑΕΠ που είναι ο στόχος για το 2012.

Το ευχολόγιο για ανάπτυξη και τι - δεν - κάνουν κυβερνήσεις και τρόικα (1/3)

Γιαννίτσας Τάσος

Πού πάμε; Δεν ξέρουμε. Θα ξεπεράσουμε την κρίση μέσα από τις πολιτικές που ακολουθούμε; Δεν ξέρουμε. Για τέσσερα χρόνια τώρα το σημείο ισορροπίας, μετά το οποίο θα μπορούσαμε να απεννύζουμε μια προοπτική προς τα επάνω, δεν έχει βρεθεί. Από την άνοιξη του 2010 κάθε κάποιους μήνες βρισκόμαστε σε κρίσεις πολιτικής, που ακολουθούνται από νέες κρίσεις.

Η πολιτική επικεντρώνεται-αναγκαστικά-στα μακροοικονομικά. Έτσι τα ζητήματα του παραγωγικού συστήματος και του κοινωνικού κράτους βρίσκονται στο κενό. Και τα δύο αποτελούν τα παθιασμένα στοιχεία κάθε δημόσιας συζήτησης, αλλά κατά περιεργό τρόπο είναι οι παρίες της πολιτικής αντιμετώπισης της κρίσης. Όμως η σχέση της χώρας και της ελληνικής κοινωνίας με την κρίση θα κριθεί από την ισορροπία στο τρίγωνο «δημοσιονομική, παραγωγική, κοινωνική διάσταση».

Η ισορροπία αυτή ήταν προβληματική για δεκαετίες και γι' αυτό η κρίση πήρε τη μορφή και την ένταση που πήρε. Η ίδια ισορροπία συνεχίζει να είναι πιο προβληματική σήμερα, μέσα στην κρίση. Η οικονομία μας δεν πέτυχε ανάπτυξη επειδή ισχυροποιήθηκε αντίστοιχα η παραγωγική μας βάση. Ούτε πέτυχε κοινωνικό κράτος στηριγμένο σε κάποιο ανθεκτικό παραγωγικό σύστημα. Άλλωστε ένα τμήμα αυτού που εμφανίζεται ως κοινωνικό κράτος κάθε τόσο αποκαλύπτεται ότι δεν είναι παρά ιδιωτελείς παροχές σε άτομα ή ομάδες, άσχετες με κοινωνική πολιτική. Ανάπτυξη, κοινωνικό κράτος και κρατική πολιτική πριν από την κρίση στηρίζονταν σε μεγάλο βαθμό στο αδιάκοπο φούσκωμα των ελλειμμάτων και των εξωτερικών χρεών. Στη φάση της κρίσης ξεφουσκώνουν τα ελλείμματα και έτσι ξεφουσκώνουν και η ανάπτυξη και το κοινωνικό κράτος.

Γίνεται κάτι λάθος; Θέλει κανείς να απαντήσει στο ερώτημα αρνητικά; Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι μια ανάπτυξη η οποία θα μείωνε την ύφεση, θα στηριζε το κοινωνικό κράτος και θα έδινε μια διαφορετική προοπτική δεν σημαίνει πρόσθετα ελλείμματα και δάνεια αλλά πιο ισχυρή παραγωγή.

Η κυρίαρχη αντίληψη όμως όλο αυτό το διάστημα είναι ότι η επιστροφή σε συνθήκες δημοσιονομικής ισορροπίας δημιουργεί ύφεση και η συνταγή που συνάγεται είναι ίδια με την παλιά που οδήγησε στην κατάρρευση: θα τα «καταφέρουμε», αν οι ξένοι μάς δώσουν τα ποσά που φοροδιαφεύγουν στη χώρα, μέσα από νέα και μεγαλύτερα δάνεια, που θα τα ξοδέψουμε καταναλωτικά και θα τα αποπληρώσουμε όπως τα παλιά!

Μια τέτοια ψευδοαναπτυξιακή συνταγή για άλλη μια φορά σημαίνει μετάθεση του λογαριασμού της κενότητας σε όσους θα αποπληρώσουν αργότερα.

Πηγή: ΤΟ ΒΗΜΑ (23.9.2012)

Από την απλή ανάγνωση των συνεχώς αναιρούμενων προβλέψεων των οργανισμών για την εξέλιξη των βασικών δεικτών της ελληνικής οικονομίας διαπιστώνεται σημαντικό μεθοδολογικό και οικονομετρικό έλλειμμα, σχετικά με την λειτουργία των επιμέρους δημοσιονομικών πολλαπλασιαστών σε περιόδους βαθιάς ύφεσης, ενώ καθίσταται σαφές ότι η πολιτική της λιτότητας είναι αντιπαραγωγική λόγω ύφεσης.

Άμεσα απαιτείται ταχεία και ραγδαία αντιστροφή του κλίματος, ενώ παράλληλα θα πρέπει να τεθεί ένας μεσομακροπρόθεσμος στόχος της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας για την επίτευξη του οποίου θα προσδιοριστούν σαφείς άξονες και μέτρα υλοποίησης, τόσο σε βραχυπρόθεσμο όσο και μεσοπρόθεσμο διάστημα.

Κάθε άλλη επιλογή, η οποία ενσωματώνει ασυσχέτιστες πολιτικές, δράσεις και μέτρα συντελεί σε πολλαπλασιαστική επιδείνωση του υφιστάμενου αρνητικού κλίματος και της αξιοπιστίας της Ελλάδας. Προκαλούν τουλάχιστον αμηχανία οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

- επί τέσσερα έτη έχει τεθεί ως στόχος η προσέλκυση επενδύσεων στην Χώρα και ακόμη δεν έχει θεσμοθετηθεί ένα σαφές, απλό και ανταγωνιστικό φορολογικό πλαίσιο, το οποίο αποτελεί βασικότερη παράμετρο επιλογής της Χώρας υλοποίησης μίας επένδυσης,

- επί τρία έτη το πρόβλημα της ρευστότητας έχει αναγνωριστεί ως το βασικό επιχειρηματικό πρόβλημα προς αντιμετώπιση και κανένα ουσιαστικό μέτρο δεν έχει ληφθεί προς την κατεύθυνση επίλυσής του, είτε με την εξασφάλιση πόρων από ευρωπαϊκούς φορείς, είτε με την αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου στις ιδιωτικές επιχειρήσεις,

- επί τέσσερα έτη αναγνωρίζεται σε όλα τα fora και από τους αναλυτές η σημαντικότητα των δημόσιων επενδυτικών δαπανών - οι οποίες και θα βελτιώσουν τις συνθήκες για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων αλλά και θα συμβάλουν στην βέλτιστη αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας - και δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ικανοποιητική απορροφητικότητα του ΕΣΠΑ, δεν έχουν υλοποιηθεί οι από διετίας συμφωνίες χρηματοδότησης από την ΕΤΕπ, το ΠΔΕ μειώνεται συνεχώς, ενώ δεν έχουν ξεμπλοκάρει ούτε τα μεγάλα οδικά έργα αλλά ούτε και τα 181

συγχρηματοδοτούμενα έργα που παρακολουθούνται επισταμένα,

- επί τέσσερα έτη δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς η τεχνολογία, για την αποτελεσματικότερη δημόσια διοίκηση και την πάταξη της διαφθοράς, μέσω του e-government,
- επί τέσσερα έτη δεν έχει στελεχωθεί αξιόπιστος φοροεισπρακτικός μηχανισμός, ο οποίος θα συντελούσε αποφασιστικά τόσο στην δημοσιονομική εξυγίανση και στον εξορθολογισμό των μέτρων λιτότητας όσο και στην εμπέδωση αισθημάτων κοινωνικής δικαιοσύνης, απαραίτητων για την αποδοχή και αποτελεσματικότητα των μέτρων προσαρμογής.

Ο ρόλος των κατασκευών: Τόσο στο άμεσο χρονικό διάστημα όσο και στο μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό δράσεων της ελληνικής οικονομίας τα δημόσια έργα θα κληθούν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην αναπτυξιακή προοπτική της οικονομίας, ως βασική προϋπόθεση για την μακροπρόθεσμη μείωση του χρέους. Σε μία τέτοια προοπτική η ελληνική οικονομία έχει ανάγκη να στηριχθεί σε ελληνικές τεχνικές εταιρείες, κάθε μεγέθους και δυναμικότητας, οι οποίες θα δραστηριοποιούνται σε ένα θεσμικά θωρακισμένο, χωρίς αδιαφάνεια, περιβάλλον.

Προϋποθέσεις αποτελούν:

- ο περιορισμός της χρηματοπιστωτικής αβεβαιότητας και της σταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού τομέα,
- η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου με στόχο την απλούστευση, την διαφάνεια και την εξάλειψη των αλληλοεμπλεκόμενων αρμοδιοτήτων,
- η αξιοποίηση της τεχνολογίας για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος παραγωγής δημοσίων έργων (όπως π.χ. επιστημονικά τεκμηριωμένο και αδιάβλητο σύστημα διαπίστωσης των τιμών συντελεστών παραγωγής δημοσίων έργων, πλήρης ηλεκτρονική διασύνδεση των αναθετουσών αρχών με το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων, αναμόρφωση λειτουργίας του ΜΕΕΠ)
- ενεργής στήριξη της εξωστρέφειας των ελληνικών τεχνικών εταιρειών από την ελληνική διπλωματία.

Το ευχολόγιο για ανάπτυξη και τι - δεν - κάνουν κυβερνήσεις και τρόικα (2/3)

Γιαννίτσας Τάσος

Ακόμα και η επιμήκυνση που συζητείται, που φυσικά θα ελαφρύνει το βάρος μας για τα επόμενα άμεσα χρόνια, θα μετακυλήσει μια τεράστια μάζα υποχρεώσεων για το 2020 και μετά, που θα διατηρεί το τέλμα για αόριστο διάστημα. Η σκέψη είναι φωτοαντίγραφο των κοινωνικά ευαίσθητων πολιτικών λύσεων του παρελθόντος, που αποτέλεσαν τη γενέτειρα των άγριων περικοπών μισθών, συντάξεων και εισοδημάτων σήμερα. Τέτοιες τεράστιες σημασίας επιλογές μπορεί να απαντηθούν καταφατικά ή και αρνητικά, οι συνέπειές τους όμως για την κοινωνία και τη χώρα δεν μπορεί να αποσιωπώνται συστηματικά και όταν έρθει η ώρα της αλήθειας να θυμόμαστε «κόκκινες γραμμές».

Η πολιτική της τρόικας, ενώ παρεμβαίνει έντονα στα εισοδηματικά, περιορίζεται σε φραστικές συστάσεις για τη φοροδιαφυγή και αγνοεί την παραγωγική αναδιάρθρωση. Επιπλέον, σε επί μέρους πολιτικές δείχνει να αποβλέπει περισσότερο σε επί μέρους συμφέροντα παρά στη δημοσιονομική σταθεροποίηση και στην ανάπτυξη. Έτσι η συρρίκνωση της οικονομίας ακυρώνει τις προσπάθειες μακροοικονομικής προσαρμογής.

Επιπλέον, όταν, πέρα από την ύφεση, το κράτος σαρώνει κάθε τραπεζική ρευστότητα για να καλύψει τα δικά του ελλείμματα, αδυνατεί να πληρώσει τις υποχρεώσεις του και υπάρχει γενικότερη έλλειψη εμπιστοσύνης, προκύπτει παραγωγική αποδιάρθρωση. Πολλές παραγωγικές μονάδες κλείνουν, η γνώση διασπάται και χάνεται, επενδύσεις καταστρέφονται.

Αν η κρίση είναι πίσω από τις επιπτώσεις αυτές, η κρίση τροφοδοτείται και από αυτές. Αυξάνονται τα ελλείμματα, υπονομεύεται η ανταγωνιστική βάση, εντείνεται η ανεργία, πλήττεται η ανάπτυξη.

Με το τοπίο ως έχει, οικονομία και κοινωνία βυθίζονται στην παγίδα ενός αργόσυρτου τέλματος. Πολλά και επώδυνα έχουν γίνει μέχρι τώρα. Όμως η απόδοση θα είναι ισχνή όσο οι αλλαγές έχουν κενά σε κεντρικούς κρίκους της «αλυσίδας αξίας» της πολιτικής. Αναφορές σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις δεν αρκούν γιατί οι μεταρρυθμίσεις διόλου δεν οδηγούν αναγκαστικά στην ανάπτυξη.

Αν π.χ. η πολιτική αξιοποιεί το οξυγόνο που δημιουργείται για να εντίνει τα παράλογα του δημόσιου τομέα ή τη διαφθορά, η κοινωνία δεν θα καταλάβει τίποτα, όσες μεταρρυθμίσεις και αν γίνουν. Επίσης, μια σοβαρή μεταρρύθμιση απαιτεί πολλές συμπληρωματικές δράσεις, σε επίπεδο πολιτικής αλλά και κοινωνικών παικτών. Μεταρρυθμίσεις σε μια κοινωνία στην οποία κάθε εβδομάδα κλείνουν κατά βούληση συγκοινωνίες, λιμάνια, εμπορικά κέντρα, σημειώνονται καταστροφές, ξυλοδαρμοί και εντάσεις, το αναπτυξιακό αποτέλεσμα είναι ανέφικτο.

Πηγή: ΤΟ ΒΗΜΑ (23.9.2012)

Το ευχολόγιο για ανάπτυξη και τι - δεν - κάνουν κυβερνήσεις και τρόικα (3/3)

Γιαννίσης Τάσος

Προφανώς στη σημερινή φάση δεν περιμένει κανείς κοινωνική υποταγή σε περιοριστικές πολιτικές. Αλλά και, προφανώς, αν μια κοινωνία που προσβλέπει με αγωνία σε μια ανάπτυξη κινείται σε ένα τέτοιο τοπίο, η συνέπεια είναι αντίστροφη με την επιδίωξη. Η απάντηση δεν είναι τεχνοκρατική. Είναι δουλειά της πολιτικής (και της «απ' έξω») να σχεδιάσει, να πείσει και να εξισορροπήσει πολιτικές και πραγματικότητες.

Η Ελλάδα ενώ σημείωσε σημαντική σύγκλιση σε όρους ΑΕΠ με την ΕΕ υστερεί σημαντικά στις δομές παραγωγής και σε γνώσεις. Ανάπτυξη όμως σημαίνει παραγωγικό μετασχηματισμό, αλλαγή στα μεγέθη και στην ανταγωνιστική ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων, ανάδειξη επιχειρήσεων που δεν σβήνουν σε λίγα χρόνια, καινοτομίες και τεχνολογική ανάπτυξη στο εκπαιδευτικό και στο παραγωγικό σύστημα, απάλειψη της εκτεταμένης διαφθοράς και γραφειοκρατίας σε όλο το φάσμα της διοίκησης, σημαίνει και απεγκλωβισμό από πολιτικές που απονέμουν προσόδους για πελατειακά οφέλη σε ειδικές ομάδες. Σημαίνει μια επιστροφή στις δυνατότητες του αγροτικού χώρου, ο οποίος αφού απομυζήθηκε από τον κόσμο του εγκαταλείφθηκε. Σημαίνει επίσης ένα αυστηρό, διαφανές δίκαιο και απαλλαγμένο από μηχανισμούς διαφθοράς φορολογικό σύστημα. Σημαίνει κράτος δικαίου. Τι απ' όλα αυτά συνοδεύει τα προγράμματα που εκπονούν τρόικα και κυβερνήσεις μαζί;

Παλαιότερα η αντίληψη της βιομηχανικής πολιτικής οδήγησε σε τερατουργήματα κρατικής αποτυχίας και διαφθοράς. Σήμερα η έννοια μιας πολιτικής που θέτει γενικότερους στόχους ανάπτυξης και προσπαθεί να στηρίξει την παραγωγική αναδιάρθρωση είναι εγγενής στη διεθνή πολιτική. Στη νεοφιλελεύθερη Ευρώπη και στην ΕΕ η συνεχής διαφοροποίηση της παραγωγής και η δημιουργία νέων - μικρών ή μεγάλων - πεδίων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων έχουν αναδειχθεί σε κεντρικά εργαλεία αναπτυξιακής πολιτικής (τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, σύγχρονες υποδομές, νανοτεχνολογία, βιοτεχνολογία, ηλεκτρονικά). Στη μη νεοφιλελεύθερη χώρα μας αντίστοιχες μορφές πολιτικής ανάλογες με τα δεδομένα μας απλώς είναι ανύπαρκτες. Η λογική της αυτορρύθμισης της αγοράς κυριαρχεί.

Σύντομα οι αποφάσεις για τα νέα μέτρα θα σβήσουν κάθε άλλον προβληματισμό και εξέλιξη στη χώρα. Ετσι, αναγκαστικά, θα μείνουμε με αναπάντητα τα δύο παραπάνω αρχικά ερωτήματα.

Πηγή: ΤΟ ΒΗΜΑ (23.9.2012)

ετών με αποτέλεσμα τα ευρήματα της έκθεσης, να αναδεικνύουν επιδείνωση των προϋπαρχουσών αρνητικών τάσεων στον κλάδο.

Κατά την διάρκεια του Β' τριμήνου του 2012 καταγράφονται τα εξής:

- ο δείκτης παραγωγής στις κατασκευές (σύνολο κλάδου) συρρικνώνεται επί 14 τρίμηνα, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται μειωμένος κατά 29,8% έναντι του Β' τριμήνου 2011, λαμβάνοντας την χαμηλότερη τιμή από το 2000,
- η συνολική απασχόληση στον κλάδο συρρικνώνεται επί 16 συνεχόμενα τρίμηνα οπότε και παρουσιάζεται μειωμένη κατά 18,6% έναντι του Β' τριμήνου 2011, δηλαδή, απώλεια 185,3 χιλιάδων θέσεων εργασίας από την αρχή της κρίσης,
- η συμμετοχή του κλάδου στην δημιουργία του ΑΕΠ, συρρικνώνεται επί 12 συνεχόμενα τρίμηνα, με αποτέλεσμα την μικρή συνεισφορά του κλάδου στην δημιουργία του ΑΕΠ, μόλις 4,1%, μειωμένη κατά 12% έναντι του Β' τριμήνου του 2011,
- ο δείκτης παραγωγής έργων πολιτικού μηχανικού (δημόσια έργα) εμφανίζει μείωση κατά 33,0% έναντι του Β' τριμήνου του 2011, λαμβάνοντας την χαμηλότερη τιμή του από το 2000,
- ο δείκτης παραγωγής οικοδομικών έργων (ιδιωτικά έργα) συρρικνώνεται επί 16 συνεχόμενα τρίμηνα, εμφανίζοντας μείωση κατά 20,0% έναντι του Α' τριμήνου του 2011, λαμβάνοντας την δεύτερη χαμηλότερη τιμή του από το 2000.

Στην έκθεση διαπιστώνονται επίσης:

- αύξηση κατά 42,1% του πλήθους των νέων δημοπρασιών προϋπολογισμού άνω των 2 εκ. € κατά το πρώτο εξάμηνο του 2012 (206 έργα, προϋπολογισμού 1,96 δισ. €) έναντι του Α' εξαμήνου του 2011 (145 έργα, προϋπολογισμού 1,49 δισ. €), με παράλληλη αύξηση του προϋπολογισμού τους κατά 31,1%.
- μείωση για έβδομο συναπτό έτος των παραγγελιών ιδιωτικών έργων όπως αυτές μετριοούνται από τον όγκο των οικοδομικών αδειών, ο οποίος το Β' εξάμηνο του 2012 ανήλθε σε μόλις 8,5 εκ. m³, μειωμένος κατά 12,9% έναντι του Β' εξαμήνου του 2011, δημιουργώ-

Οι υφιστάμενες συνθήκες ύφεσης έχουν οδηγήσει σε δραστικό περιορισμό του ΠΔΕ για σειρά

ντας νέο αρνητικό ρεκόρ για το διάστημα που ο ΣΑΤΕ διαθέτει στοιχεία (από το 1980).

- Σημαντικότερη αύξηση του ποσοστού των εργοληπτικών εταιρειών 4^{ης} έως 7^{ης} τάξης που εμφανίζουν ζημίες κατά το 2011 έναντι του 2010, 40,2% έναντι 27,2% του συνόλου.
- Επιδείνωση του μέσου μεγέθους των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων κατά 8,7% το 2011 έναντι του 2010 – από 16,9 εκ. € σε 18,2 εκ. €, με αποτέλεσμα, κάθε εταιρεία των τάξεων 4η – 7η του ΜΕΕΠ, κατά μέσο όρο, να χρωστά 24,5 εκ. € το 2011 έναντι 22,5 εκ. € το 2010, αύξηση 8,8%.
- Τρίτη συνεχόμενη επιδείνωση του μέσου κύκλου εργασιών των εταιρειών 4ης – 7ης τάξης του ΜΕΕΠ κατά 3,3% το 2011/2010, από 18,4 εκ. € το 2010 σε 17,8 εκ. € το 2011, με αποτέλεσμα σε μόλις τρία έτη η σωρευτική απώλεια του μέσου κύκλου εργασιών να ανέρχεται σε 52,4%.

2. Σύνολο κλάδου (δημόσια & ιδιωτικά έργα)

2.1 Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές¹

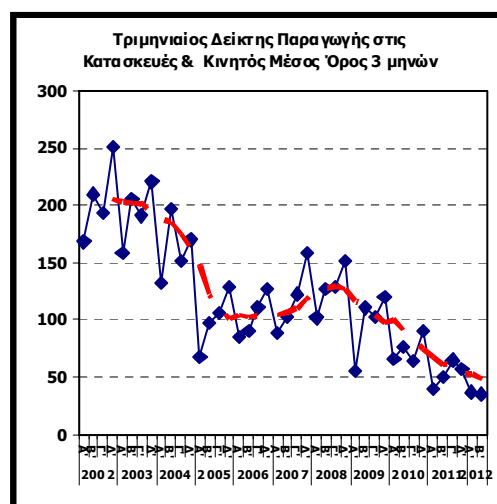
Η ανάλυση βάσει του δείκτη παραγωγής στις κατασκευές, τον οποίο η ΕΛΣΤΑΤ καταρτίζει από το 2000 και ανακοινώνει από τον Ιούλιο του 2006, αναδεικνύει διαρκή πτωτική τάση της συνολικής κατασκευαστικής δραστηριότητας, από την αρχή του 2003 ως και το 2005, με τη μείωση να φτάνει, σε ετήσιο ρυθμό, ως 50,3% (Β' τρίμηνο 2005/Β' τρίμηνο του 2004).

Το 2006 η κατασκευαστική δραστηριότητα σταθεροποιείται σε αυτά τα, μέχρι τότε, χαμηλότερα επίπεδα δραστηριότητας της εξεταζόμενης περιόδου, ενώ από το 2007 έως και το Γ' τρίμηνο του 2008, διαπιστώνεται ελαφρώς ανοδική τάση.

¹ Ο δείκτης παραγωγής στις κατασκευές καταρτίζεται λόγω της ανάγκης που προέκυψε μετά την υπογραφή της συνθήκης για την ΟΝΕ για ταχεία διάθεση αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων που να επιτρέπουν την ανάλυση της οικονομικής εξέλιξης κάθε κράτους – μέλους, στο πλαίσιο άσκησης της οικονομικής πολιτικής της Ε.Ε. Στόχος του Δείκτη Παραγωγής στις Κατασκευές είναι η μέτρηση των αλλαγών στον όγκο της παραγωγής κατασκευών σε σύντομα και τακτικά διαστήματα. Ο δείκτης αυτός παρέχει ένα μέσο μέτρησης της τάσης όγκου της προστιθέμενης αξίας σε τιμές κόστους συντελεστών σε μια δεδομένη περίοδο αναφοράς.

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα οικονομικής συγκυρίας του **IOBE** (Οκτώβριος 2012) για λογαριασμό της ΕΕ ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές ανακόπτει την ανοδική τροχιά του και διαμορφώνεται χαμηλότερα κατά δύο μονάδες στις 44,4 μονάδες, στο ίδιο ωστόσο αντίστοιχο, περσινό επίπεδο. Οι απαισιόδοξες προβλέψεις των επιχειρήσεων για τις προγραμματισμένες εργασίες τους παραμένουν ισχυρές ενώ εντείνονται οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση – ιδιαίτερα στα Δημόσια Έργα. Ο εξαιρετικά χαμηλός δείκτης του προγράμματος εργασιών παραμένει στα ίδια επίπεδα (-75), οι προβλέψεις για την απασχόληση υποχωρούν περαιτέρω (-41 από -38) και οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίζονται σε 8,9 από 9,1, ενώ μόλις το 8% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία. Ανεπαρκής χρηματοδότηση, χαμηλή ζήτηση, γραφειοκρατία και καθυστερήσεις πληρωμών αποτελούν τα βασικά εμπόδια.

Πηγή: IOBE

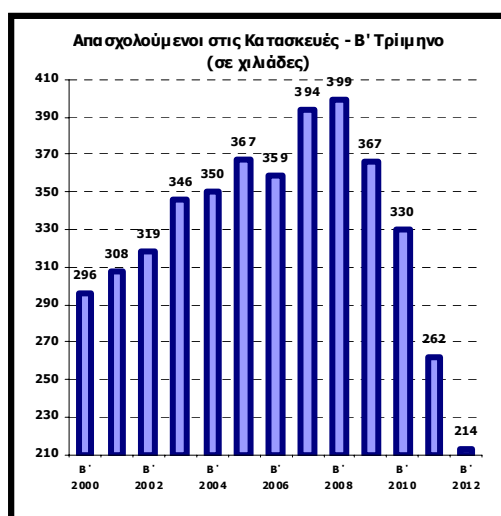
Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Έκτοτε η συνολική παραγωγή στις κατασκευές δοκιμάζει εκ νέου 14 αλλεπάλληλες μειώσεις (με μοναδική εξαίρεση το Γ' τρίμηνο του 2011 έναντι του 2010 οπότε και η τιμή του δείκτη αυξάνεται ανεπαίσθητα κατά 1%) με αποτέλεσμα κατά το Β' τρίμηνο του 2012 ο δείκτης παραγωγής στις κατασκευές να λαμβάνει την χαμηλότερη τιμή όλης της εξεταζόμενης περιόδου, 35,32, μειωμένος κατά 29,8% έναντι της αντίστοιχης τιμής του 2011, αλλά και κατά 72,5% έναντι της τιμής του Γ' τριμήνου 2008 (128,47).

Το γεγονός της παρατεταμένης ύφεσης στον κλάδο που αναδεικνύεται από την συνεχόμενη και ραγδαία πτώση του δείκτη παραγωγής στις κατασκευές αποδίδεται, τόσο στις αρνητικές μεταβολές στην αγορά των ιδιωτικών έργων, όσο και σε αυτές που παρατηρούνται στον χώρο των δημοσίων έργων.

2.2 Απασχολούμενοι στις Κατασκευές²

Από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ διαπιστώνεται ότι από το Γ' τρίμηνο του 2007, οπότε και σε απόλυτο μέγεθος ο κλάδος απασχόλησε τους περισσότερους εργαζομένους, 402 χιλ., ξεκίνησε μια διαρκής συρρίκνωση του μεγέθους της απασχόλησης για να φτάσει στις 213,5 χιλ. το Β' τρίμηνο του 2012, δηλαδή, μία σωρευτική απώλεια, 188,3 χιλιάδων θέσεων εργασίας, περίπου όμοια, δηλαδή, με την απώλεια των θέσεων εργασίας που οφείλεται στην έναρξη της κρίσης το από το Γ' τρίμηνο του 2008, ύψους 185,3 χιλιάδων θέσεων εργασίας.

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Αξίζει να σημειωθεί ότι η καταγεγραμμένη απασχόληση στον κλάδο από το Α' τρίμηνο του 2011 σημειώνει αλληπάλληλα ιστορικά χαμηλά από το 1998 και μετά, οπότε και ο ΣΑΤΕ διαθέτει στοιχεία.

Σε ετήσια βάση η απασχόληση στον κατασκευαστικό κλάδο μειώνεται για 16 συνεχόμενα τρίμηνα, με τις ποσοστιαίες μειώσεις των εννέα πιο

πρόσφατων τριμήνων να είναι διψήφιες (-10,0% το Β' τρίμηνο του 2010/09, ακολουθούν κατά σειρά, -15,3%, -18,0%, -21,5%, -20,6%, -24,3%, -24,0%, -18,1% και -18,6% το Β' τρίμηνο του 2012/11).

Αυτές οι διαπιστώσεις αναδεικνύουν ότι το ζήτημα της αυξημένης ανεργίας στον κλάδο όχι μόνο έχει από καιρό λάβει μη αναστρέψιμη τάση, όπως επανειλημμένα έχει επισημανθεί από τον ΣΑΤΕ, αλλά οξύνεται διαρκώς, με αποτέλεσμα σχεδόν ένας στους δύο απασχολούμενους στον κλάδο το φθινόπωρο του 2008 να έχει οδηγηθεί μόνιμα, πλέον, εκτός του κατασκευαστικού κλάδου.

Αυτό σημαίνει απαξίωση εξειδικευμένου και κατάρτισμένου εργατοτεχνικού προσωπικού, σημαίνει απαξίωση των επενδύσεων των εταιρειών αλλά και του δημοσίου για την ανάπτυξη ικανών επαγγελματιών τεχνικών κατασκευής, μέσω προγραμμάτων μαθητείας ή εκμάθησης στην πράξη.

2.3. Συμβολή του κλάδου στην Ελληνική Οικονομία

Οι κατασκευές αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους τομείς της ελληνικής οικονομίας αφού κατά μέσο όρο την περίοδο 2000-2004 συμμετείχαν κατά περίπου 7% στη διαμόρφωση του ΑΕΠ και πάνω από 8% στην συνολική απασχόληση. Ωστόσο, η συνολική συμβολή του κλάδου, άμεση και έμμεση, υπερβαίνει το 15% του ΑΕΠ και το 17% της απασχόλησης.

Παράλληλα, η συμβολή του τομέα στην ανάπτυξη της Χώρας είναι καθοριστική, λόγω των ισχυρών διασυνδέσεων του με βασικούς βιομηχανικούς και άλλους κλάδους (μεταλλουργίας, μη μεταλλικών ορυκτών, ηλεκτρολογικού υλικού, ξύλου, προϊόντων από μέταλλο, μεταφορών, εμπορίου κ.τ.λ.) και της σημαντικής αναπτυξιακής του διάστασης.

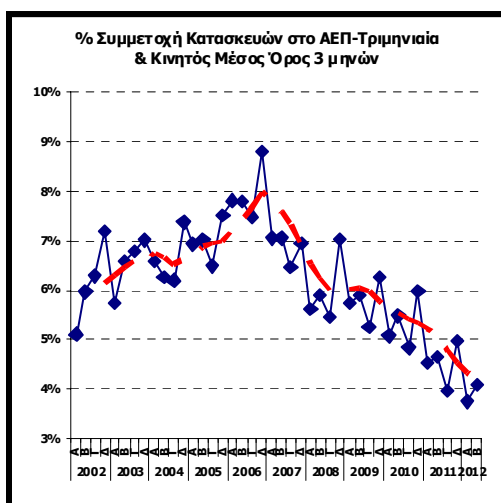
Εκτός των ανωτέρω η αγορά κατοικίας επηρεάζει τον οικονομικό κύκλο και μέσω της κατανάλωσης, διότι οι τιμές των κατοικιών επιδρούν στον πλούτο και την ψυχολογία των νοικοκυριών ενισχύοντας ή μειώνοντας την καταναλωτική ροπή τους.

² Τονίζεται ότι στο μέγεθος της άμεσης απασχόλησης που παρουσιάζεται δεν περιλαμβάνεται το μελετητικό δυναμικό, το οποίο αριθμεί, περίπου, 10.800 ενεργούς μελετητές.

2.3.1 Α.Ε.Π.

Εστιάζοντας στα πρόσφατα αναθεωρημένα στοιχεία του ΑΕΠ διαπιστώνονται τρία μοτίβα διαχρονικής εξέλιξης της συμμετοχής του κατασκευαστικού κλάδου στην δημιουργία του ΑΕΠ της Χώρας κατά την τελευταία δεκαετία:

- διαχρονική αύξηση της σχετικής σημαντικότητας του κλάδου τα έτη 2000 – 2001 με μέγιστη τιμή την συμβολή κατά 9% στην δημιουργία του ΑΕΠ της χώρας το Δ' τρίμηνο του 2001,
- σταθεροποίηση της συμμετοχής του κλάδου στην δημιουργία του ΑΕΠ, περίπου στο 6,7% κατά μέσο όρο την περίοδο Α' τρίμηνο 2002 – Δ' τρίμηνο 2008 (μέγιστο 8,8%, Δ' τριμ. 2006 - ελάχιστο 5,5%, Γ' τριμ. 2008) και
- ταχεία και διαρκής συρρίκνωση της συμβολής των κατασκευών στην δημιουργία του ΑΕΠ από το 7,0% του Δ' τριμήνου του 2008 σε 3,75% το Α' τρίμηνο του 2012 και 4,1% το Β' τρίμηνο του 2012.

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Αυτή η ραγδαία και ιλιγγιώδης μείωση της σχετικής σημαντικότητας των κατασκευών, μόλις ελάχιστα έτη μετά το κατασκευαστικό θαύμα των ολυμπιακών αγώνων και των μεγάλων έργων υποδομής, επιδρά αρνητικά σε όλο το φάσμα της εθνικής οικονομίας, δεδομένων των ισχυρών διασυνδέσεων του με βασικούς βιομηχανικούς και λοιπούς κλάδους της οικονομίας και της σημαντικής αναπτυξιακής του διάστασης.

Με τα δεδομένα αυτά, που έχουν αναλυτικά παρουσιαστεί στις εκδόσεις του ΣΑΤΕ, η κρίση στον κλάδο σηματοδοτεί και την κρίση σε ολόκληρη την οικονομία. Άλλωστε, γι' αυτούς τους λόγους, ο κατασκευαστικός τομέας χρησιμοποιήθηκε διεθνώς και ευρέως για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

Αυτό γίνεται αντιληπτό και από την συνεξέταση της διαχρονικής εξέλιξης της σχετικής σημαντικότητας του κατασκευαστικού κλάδου στις υπόλοιπες Χώρες της Ευρώπης.

Εστιάζοντας στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα οριστικά στοιχεία έτους 2010 διαπιστώνεται ότι η οικονομική σημαντικότητα των κατασκευών στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, μετρούμενη ως ποσοστό επί της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας κάθε οικονομίας, είναι κατά πολύ υψηλότερη από αυτήν της Ελλάδας.

Ακαθάριστη Προστ. Αξία Κατασκευών - % επί της Συνολικής											
Χώρα	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Spain	8,4	8,9	9,4	9,9	10,6	11,5	12,1	11,8	11,4	10,8	10,2
Romania	5,4	5,9	6,3	6,4	6,6	7,4	8,4	10,3	11,9	10,9	9,6
Slovakia	7,0	6,3	7,2	6,0	6,2	6,7	7,7	8,2	9,7	9,5	9,0
Bulgaria	4,6	4,8	4,4	4,4	4,6	5,8	6,7	7,7	8,4	8,5	8,1
Cyprus	6,9	7,0	7,4	7,7	8,1	8,2	8,6	9,1	9,2	8,2	7,2
Poland	7,7	7,0	6,3	5,8	5,5	6,0	6,4	7,1	7,3	7,5	7,1
Czech Rep.	6,2	6,0	5,9	6,1	6,2	6,0	6,0	6,2	6,3	7,1	6,9
Austria	7,4	7,0	6,9	7,2	7,2	7,0	6,8	6,9	7,1	7,3	6,9
Slovenia	6,7	6,2	6,0	6,2	6,2	6,7	7,2	7,9	8,3	7,8	6,8
Finland	6,2	6,0	5,7	5,9	6,2	6,7	6,8	6,9	7,2	7,0	6,7
U.Kingdom	5,3	5,6	5,8	5,9	6,2	6,2	6,3	6,4	6,5	6,2	6,1
Portugal	7,6	7,7	7,6	7,1	7,1	6,9	6,7	6,8	6,7	6,0	6,0
Italy	5,0	5,2	5,4	5,6	5,8	6,0	6,0	6,1	6,1	6,2	5,9
Estonia	5,6	5,6	5,9	5,8	6,0	7,1	8,7	9,3	8,6	7,0	5,8
Lithuania	6,0	5,9	6,2	7,0	7,2	7,5	8,7	10,2	10,0	6,4	5,6
Luxembourg	5,7	6,2	6,7	6,4	6,3	6,1	5,7	5,6	5,7	6,1	5,6
Ireland	7,5	7,8	7,7	8,1	9,0	10,0	10,7	9,7	7,8	5,6	5,5
Sweden	4,3	4,6	4,7	4,6	4,8	4,8	5,0	5,3	5,2	5,2	5,4
Belgium	5,0	4,9	4,8	4,8	4,8	4,8	5,1	5,2	5,5	5,4	5,3
Netherlands	5,6	5,7	5,7	5,5	5,4	5,4	5,5	5,6	5,8	6,0	5,3
Latvia	6,2	5,6	5,6	5,6	5,8	6,2	7,4	9,0	9,1	6,6	5,0
Denmark	5,5	5,2	5,1	5,3	5,3	5,4	5,7	5,7	5,4	4,9	4,2
Greece	7,0	8,2	6,2	6,5	6,5	6,3	7,0	6,6	5,2	4,6	4,2
Germany	5,2	4,8	4,6	4,4	4,2	4,0	3,9	4,0	4,1	4,4	4,1
Hungary	5,1	5,0	5,2	4,8	4,8	4,8	4,7	4,7	4,4	4,5	4,0
Malta	4,0	3,7	4,5	3,7	3,9	4,3	4,2	4,0	4,3	3,9	3,5
France	5,2	5,3	5,3	5,3	5,5	5,7	6,0	6,3	6,7	6,5	-
EU - 27	5,6	5,7	5,7	5,7	5,9	6,0	6,2	6,4	6,4	6,3	6,0

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων EUROSTAT

Για παράδειγμα η συμμετοχή του κλάδου στην δημιουργία της συνολικής ακαθάριστης αξίας των οικονομιών των 27 χωρών της ΕΕ ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 6,0%, ενώ στην Ελλάδα την ίδια χρονιά (2010) σε μόλις 4,2%, ξεπερνώντας μόνο την ανάλογη συμμετοχή της Μάλτας (3,5%), της Ουγγαρίας (4,0%) και της Γερμανίας (4,1%).

Αντίθετα, η σχετική σημαντικότητα του κλάδου των κατασκευών στις περισσότερες των χωρών της ΕΕ είναι κατά πολύ υψηλότερη [Ισπανία 10,2%, Ρουμανία 9,6%, Σλοβακία 9,0%, Βουλγαρία 8,1%, Κύπρος 7,2%, Πολωνία 7,1% και Τσεχία και Αυστρία από 6,9%. κ.ο.κ.] υποδεικνύοντας με έναν εύληπτο τρόπο τον δρόμο που θα έπρεπε να είχε ακολουθήσει η Ελλάδα για να ανταπεξέλθει στην κρίση του φθινοπώρου του 2008.

Σημειώνεται ότι η πρόταση αυτή, η οποία και έχει κατ' επανάληψη προταθεί στις εξαμηνιαίες εκθέσεις του ΣΑΤΕ, δεν είναι ούτε πρωτότυπη ούτε άγνωστη στην Ελλάδα, αφού οποιοσδήποτε καλόπιστος αναλυτής εάν εστιάσει στα στοιχεία των προηγούμενων ετών, μέχρι και το 2007, θα διαπιστώσει ότι όσο ο κατασκευαστικός κλάδος συμμετείχε με υψηλότερο, από το μέσο κοινοτικό, ποσοστό συμμετοχής στην συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία της ελληνικής οικονομίας, η τελευταία αναπτύσσονταν με ικανοποιητικούς ρυθμούς.

Και ενώ η διαπίστωση της σημαντικότητας των επενδύσεων υποδομής έχει προ πολλού και από όλους τους εμπλεκόμενους στην υπόθεση της κρίσης της ελληνικής οικονομίας υιοθετηθεί (Ελληνική Πολιτεία, ΤτΕ, Όργανα Ε.Ε., Αξιωματούχους Ευρωπαϊκών Οργάνων, Μέλη Task Force κ.ο.κ.) μέσω συγκεκριμένων αναφορών και σχεδιασμών, ακόμη κανένα χειροπιαστό αποτέλεσμα δεν έχει επιτευχθεί.

2.3.2 Απασχόληση

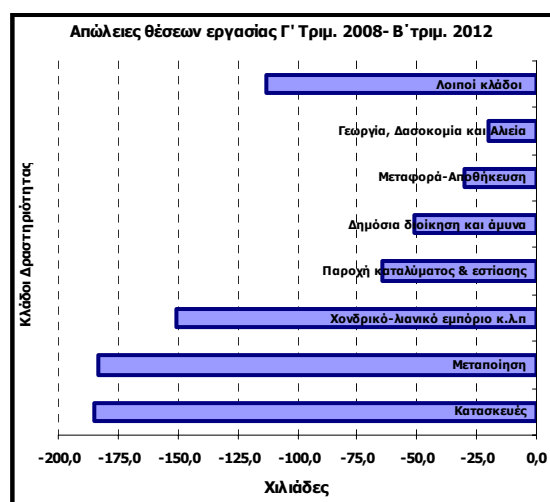
Φυσική συνέπεια των ανωτέρω εξελίξεων είναι και η διαρκώς μειούμενη συμμετοχή του κλάδου στα μεγέθη της συνολικής απασχόλησης, ιδιαίτερα κατά τα δυο τελευταία έτη.

Συγκεκριμένα, ο κλάδος απασχολεί από το 2003 άνω του 8% των συνολικά απασχολούμενων στην Χώρα, προσεγγίζοντας το 9% το Γ' τρίμηνο του 2007. Έκτοτε, η ποσοστιαία συμμετοχή της απασχόλησης στις κατασκευές βαίνει μειούμενη καταλήγοντας το Β' τρίμηνο του 2012 στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων, τουλάχιστον, δεκαπέντε ετών, 5,6%.

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Αξιοσημείωτη είναι η επισήμανση, που έχει εντοπισθεί και σε προηγούμενες εκδόσεις του ΣΑΤΕ περί της ραγδαίας μείωσης της σχετικής σημαντικότητας της απασχόλησης στον κλάδο, συγκριτικά με άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα.

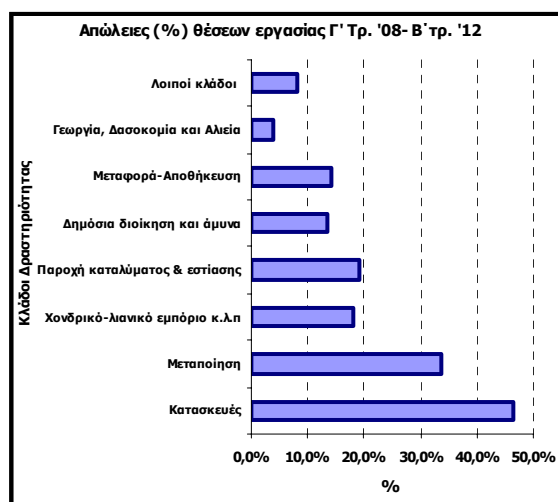
Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Αναλυτικότερα, από την ανάγνωση των στοιχείων που δημοσιοποιεί η ΕΛΣΤΑΤ διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες απώλειες θέσεων εργασίας κατά την διάρκεια των 45 τελευταίων μη-

νών που διαρκεί η κρίση (Γ' τρίμηνο του 2008 – Β' τρίμηνο 2012) εντοπίζονται στον κατασκευαστικό κλάδο, 185,3 χιλιάδες θέσεις εργασίας, ακολουθεί η μεταποίηση με 183,1 χιλιάδες θέσεις εργασίας και έπεται το χονδρικό – λιανικό εμπόριο και επισκευή οχημάτων με απώλειες 150,7 χιλ. θέσεων εργασίας.

Ωστόσο τα αποτελέσματα για τον κατασκευαστικό κλάδο είναι ακόμη πιο δραματικά εάν εξεταστεί η σχετική σημαντικότητα των χαμένων θέσεων εργασίας σε κάθε κλάδο.

Υπό αυτό το πρίσμα συμπεραίνεται ότι στις κατασκευές έχει χάσει την εργασία του το 46,5% των απασχολούμενων του 2008, στην Μεταποίηση το 33% και στο Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο το 18%.

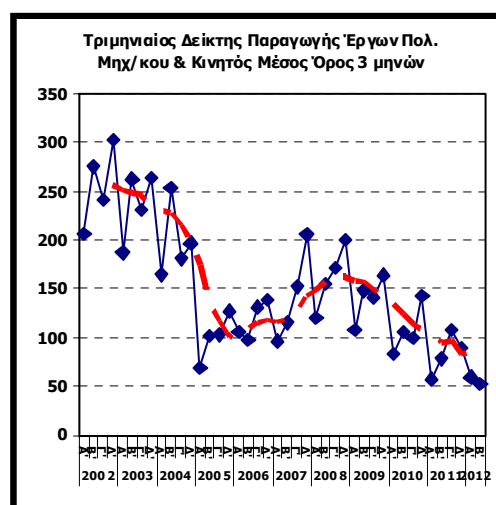
Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Αναλυτικότερα, το 2008 στον κατασκευαστικό κλάδο μειώθηκαν οι θέσεις εργασίας κατά 27,7 χιλ., το 2009 κατά 22,7 χιλ. το 2010 κατά 65,5 χιλ. και το 2011 κατά 71,6 χιλ. χωρίς να εκδηλωθεί καμία έμπρακτη πολιτική στήριξης της απασχόλησης γεγονός που αποδεικνύεται από τη σημαντική μείωση των διατιθεμένων κονδυλίων για δημόσια τεχνικά έργα.

3. Δημόσια έργα

3.1 Δείκτης Παραγωγής Έργων Πολιτικού Μηχανικού³

Η ανάλυση της δημόσιας κατασκευαστικής δραστηριότητας, βάσει του δείκτη παραγωγής έργων πολιτικού μηχανικού, αναδεικνύει μια σταθερή πτωτική τάση από το μέγιστο της περιόδου 2002 που σωρευτικά ξεπερνά το 60% μέχρι και το 2005. Έκτοτε, η τάση είναι ανοδική +17,9% το 2006, +20,6% το 2007 και +13,7% το 2008, πλην, όμως, ο δείκτης δεν πετυχαίνει τα πολύ υψηλά επίπεδα της περιόδου 2002-04.

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Από το Δ' τρίμηνο του 2008 καταγράφονται 11 συνεχόμενες μειώσεις της τιμής του δείκτη, ενώ μετά την παροδική αύξηση κατά 8,1% το Γ' τρίμηνο του 2011/10 ακολουθεί η εντονότερη μείωση, 37,3%, στην τιμή του Δ' τριμήνου του 2011 (89,2) έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2010 (142,36). Κατά το Β' τρίμηνο του 2012 καταγράφεται η χαμηλότερη τιμή του δείκτη από το 2000, 52,5 μειωμένη κατά 33,0% σε σχέση με την τιμή του Β' τριμήνου του 2011.

³ Ο Δείκτης Παραγωγής Έργων Πολιτικού Μηχανικού περιλαμβάνει το κόστος κατασκευής: αυτοκινητόδρομων, οδών, αεροδρομίων, αθλητικών εγκαταστάσεων, γεφυρών, σηράγγων, υπόγειων διαβάσεων, αγωγών μεταφοράς πετρελαίου και φυσικού αερίου, δικτύων παραγωγής και διανομής ρεύματος, δικτύων τηλεπικοινωνιών, υδραυλικών και λιμενικών έργων, κ.ά. Ο εν λόγω δείκτης προκύπτει από απευθείας έρευνα στις κατασκευαστικές εταιρείες και μάλιστα στις μεγαλύτερες από αυτές και αναφέρεται σε πραγματοποιηθείσα κατασκευαστική δραστηριότητα.

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα οικονομικής συγκυρίας του **IOBE** (Οκτώβριος 2012) οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις Κατασκευές Δ.Ε., μετά την άνοδο του Ιουλίου στις 61,9 μονάδες μειώνονται στις 51,7. Οι προβλέψεις για προγραμματισμένες εργασίες χάνουν ήπια έδαφος (-67 από -65), ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση επιδεινώνονται ραγδαία κατά 17 μονάδες χαμηλότερα, στις -38. 11% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία έναντι 19% τον Ιούλιο, ενώ η χαμηλή χρηματοδότηση αποτελεί το βασικότερο εμπόδιο, σύμφωνα με το 56% των επιχειρήσεων.

Πηγή: IOBE

3.2 Νέες δημοπρασίες δημόσιων τεχνικών έργων

Θεωρώντας την διαχρονική εξέλιξη των νέων δημοπρασιών των δημοσίων τεχνικών έργων ως ένα δείκτη «παραγγελίας» (το ανάλογο δηλαδή που υποδηλώνει για τα ιδιωτικά έργα η διαχρονική εξέλιξη του μεγέθους των οικοδομικών αδειών) και με βάση τα στοιχεία δημοπρασιών δημοσίων έργων προϋπολογισμού άνω των 2 εκατ. € σε όλη την Ελληνική Επικράτεια, τα οποία συγκεντρώνει σε βάση δεδομένων ο ΣΑΤΕ, διαπιστώνονται τα εξής:

- ✓ Κατά το Α' εξάμηνο του 2012 το πλήθος των νέων δημοπρασιών που προκηρυχθήκαν ανέρχεται σε 206 έναντι των 145 της αντίστοιχης περιόδου του 2011 (+42,1%) και των 269 του 2010 (-23,4%).
- ✓ Ο συνολικός προϋπολογισμός αυτών ανήλθε σε 1,96 δισ. €, ποσό αυξημένο κατά 31,1% έναντι του 2011, υπολειπόμενο ωστόσο σημαντικά των ανάλογων ποσών των ετών 2009 (2,2 δισ. €), 2006 (3,8 δισ. €) και 2005 (3,9 δισ. €).
- ✓ Το συνδυασμένο αποτέλεσμα, είναι ένας μέσος προϋπολογισμός δημοπρατούμενου έργου κατά το Α' εξάμηνο 2012, 9,5 εκ. € έναντι 10,3 εκ. € του 2011 και 7,0 εκ. € του 2010.

Εστιάζοντας στις δημοπρασίες δημόσιων έργων με προϋπολογισμό από 2 – 100 εκ. €, εξαιρώντας, δηλαδή, τα πολύ μεγάλα έργα διαπιστώνονται τα εξής:

- ✓ Κατά το Α' εξάμηνο 2012 το πλήθος των νέων δημοπρασιών ανήλθε σε 204 δηλαδή, αυξημένο κατά 41,6% έναντι του πλήθους

Δημοπρασίες δημοσίων έργων
Προϋπολογισμός: Άνω των 2 εκ. €
Περίοδος: Α' εξάμηνο

Έτος	Πλήθος έργων	Συνολικός προϋπολογισμός	Μέσος προϋπολογισμός
2005	232	3.906.388.492	16.837.881
2006	376	3.839.200.020	10.210.638
2007	200	2.244.513.160	11.222.566
2008	140	943.313.210	6.737.952
2009	152	2.208.087.610	14.526.892
2010	269	1.888.880.653	7.021.861
2011	145	1.494.558.774	10.307.302
2012	206	1.959.436.756	9.511.829

Πηγή: ΣΑΤΕ

Δημοπρασίες δημοσίων έργων
Προϋπολογισμός: Από 2 εκ. € - 100 εκ. €
Περίοδος: Α' εξάμηνο

Έτος	Πλήθος έργων	Συνολικός προϋπολογισμός	Μέσος προϋπολογισμός
2005	222	2.087.439.054	9.402.879
2006	367	2.726.600.020	7.429.428
2007	196	1.488.816.160	7.596.001
2008	140	943.313.210	6.737.952
2009	149	1.148.087.610	7.705.286
2010	269	1.888.880.653	7.021.861
2011	144	1.343.339.262	9.328.745
2012	204	1.529.436.756	7.497.239

Πηγή: ΣΑΤΕ

του Α' εξαμήνου του 2011 (144) αλλά υπολειπόμενο κατά 24,6% έναντι του πλήθους του 2010 (269).

- ✓ Ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων αυτής της κατηγορίας το Α' εξάμηνο του 2012, ύψους 1,53 δισ. €, ξεπερνά κατά 13,8% αυτόν του προηγούμενου εξαμήνου ωστόσο υπολείπεται σημαντικά (-19,0%) το ανάλογο μέγεθος του 2010.
- ✓ Η μέση τιμή προϋπολογισμού ανά δημοπρατούμενο έργο, κατά το 201 (7,5 εκ. €) βρίσκεται στο μέσο όλη της περιόδου, χαμηλότερη κατά 19,6% από αυτήν του 2011 (9,3 εκ. €).

Από την ανάλυση των σχετικών στοιχείων διαπιστώνεται επιδείνωση της σχετικής σημαντικότητας των έργων μικρού και μεσαίου προϋπολογισμού (2 – 100 εκ. €) έναντι των έργων πολύ μεγάλου προϋπολογισμού (άνω των 100 εκ.

€), κατά τα πιο πρόσφατα έτη αφού το Α' εξάμηνο του 2010 το σύνολο των δημοπρασιών αφορά έργα προϋπολογισμού μέχρι και 100 εκ. €, απορροφώντας το 100% του αντίστοιχου συνολικού προϋπολογισμού, ενώ το Α' εξάμηνο του 2011 τα έργα μέχρι 100 εκ. € απορροφούν το 89% του συνολικού προϋπολογισμού και το Α' εξάμηνο του 2012 το 78%.

Ωστόσο, αυτές οι κατανομές συγκρινόμενες με τις ανάλογες των ετών 2005-2007, οπότε και τα μικρού και μεσαίου προϋπολογισμού έργα αποτελούσαν το 53,4%, το 71% και το 66,3% του συνόλου, αντίστοιχα, κρίνονται ικανοποιητικές.

Πηγή: ΣΑΤΕ

Αναφορικά, με το σύνολο των δημοπρατούμενων έργων επαναλαμβάνεται η διαπίστωση των πρόσφατων εξαμηνιαίων εκθέσεων του ΣΑΤΕ περί ανεπάρκειας του διατιθέμενου ποσού που προϋπολογίζεται για τα δημόσια τεχνικά έργα στην Χώρα, αφού ο συνολικός προϋπολογισμός των νέων δημοπρασιών κατά το Α' εξάμηνο του 2012 ανήλθε σε ποσό υποδιπλάσιο των ετών 2005 και 2006 (1,9 έναντι 3,9 και 3,9 δις. €, αντίστοιχα).

Δεν θα πρέπει να διαφεύγει ότι ο εν λόγω συνολικός προϋπολογισμός δημοπρατούμενων έργων μπορεί να θεωρηθεί μη ικανοποιητικός δεδομένης και της αναγκαιότητας απορρόφησης πόρων που πρέπει να πετύχει η ελληνική πλευρά, όπως αναγνωρίζεται από όλους τους σχετικούς φορείς και αξιωματούχους.

3.3 Εγγεγραμμένες Εταιρείες στο ΜΕΕΠ

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΥπΑνΥπ/ΓΓΔΕ/Δ.15 από το 2004 διαγράφηκαν από το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων 180 εταιρείες 3^{ης} έως και 7^{ης} τάξης, δηλαδή, το 25% του συνόλου.

Διαχρονική εξέλιξη των εγγεγραμμένων εταιρειών στις τάξεις 3η έως και 7η του ΜΕΕΠ										
Τάξεις	Δεκ. 2004	Δεκ. 2005	Δεκ. 2006	Δεκ. 2007	Δεκ. 2008	Δεκ. 2009	Ιουν. 2010	Ιουν. 2011	Ιουν. 2012	
7η	14	14	13	11	11	11	10	9	8	
6η	51	48	46	45	41	37	37	35	34	
5η	65	61	57	60	59	59	57	58	53	
4η	102	102	113	116	130	148	150	146	136	
3η	480	456	443	437	411	339	325	321	301	
ΣΥΝΟΛΟ	712	681	672	669	652	594	579	569	532	

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Δ.15/Υπ.Αν.Υπ.

Αυτή η τάση εκδηλώθηκε με εντονότερο ρυθμό κατά το 2009, αφού διαγράφηκαν 58 εταιρείες, ενώ κατά το διάστημα Ιούνιος 2011 – Ιούνιος 2012 ακόμη 37 από τις, κατά συνθήκη, μεγαλύτερες τεχνικές εταιρείες της Χώρας διαγράφηκαν από το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων, 12 περισσότερες από το άθροισμα των δύο τελευταίων ετών 2010 και 2011 (25), αναδεικνύοντας τις αυξανόμενες δυσχέρειες εν μέσω κρίσης.

Επισημαίνεται ότι πολύ περισσότερες, 18,7% του συνόλου, ήτοι, μία στις πέντε εργοληπτικές εταιρείες περίπου, εκτιμάται ότι δεν έχουν ενημερότητα πτυχίου, δηλαδή, δεν μπορούν να λάβουν μέρος σε δημοπρασίες, καθιστώντας ανενεργό το πτυχίο τους.

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Δ.15/Υπ.Αν.Υπ.

Η μείωση του πλήθους των εγγεγραμμένων στις τάξεις 3^η – 7^η εργοληπτικών εταιρειών δεν περιορίζεται σε μία συγκεκριμένη τάξη αλλά διαχέεται σχεδόν σε όλες τις τάξεις του ΜΕΕΠ, πλην της 4^{ης} στην οποία οι εταιρείες διαχρονικά έχουν αυξηθεί κατά 33,3%.

Αντίθετη είναι η εικόνα στις τάξεις 7^η (-42,8%), 3^η (-37,3%), 6^η (-33,3%) και 5^η (-18,5%).

3.4 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων – Απορροφητικότητα ΕΣΠΑ

Στις Εκθέσεις του ΣΑΤΕ έχει κατ' επανάληψη επισημανθεί η κρισιμότητα του ύψους του ΠΔΕ για την ελληνική οικονομία. Η ραγδαία επιδείνωση της κατάστασης της ελληνικής οικονομίας ωστόσο συνετέλεσε τόσο το 2010 όσο και το 2011 στην υιοθέτηση της, επαναλαμβανόμενης, πολιτικής περικοπής των αναπτυξιακών πόρων που κάθε χρόνο προβλέπονται στους Ελληνικούς Προϋπολογισμούς λόγω αδυναμίας του Κράτους να τηρήσει τις δημοσιονομικές δεσμεύσεις του αναφορικά με τον εξορθολογισμό και την συγκράτηση των δημοσίων δαπανών.

Παρόμοια εκτιμάται ότι θα είναι και η επιλογή για το 2012, η οποία και προβλέπεται ότι θα αποδειχτεί καταστροφική για την ελληνική οικονομία και τις εργοληπτικές επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού κατά το πρώτο 9μηνο του 2012 έχει πραγματοποιηθεί μόλις το 38,12% του στόχου των συνολικών δημόσιων επενδυτικών δαπανών για όλο το έτος (2,78 δισ. € / 7,3 δισ. €) ή το 52,27% του στόχου που είχε τεθεί για το πρώτο 9μηνο (4,86 δισ. €), εμφανίζεται δηλαδή μία απόκλιση στην υλοποίηση του ΠΔΕ της τάξης των 2 δισ. €. Κατά το πρώτο εννεάμηνο του 2011, χρονιά, η οποία δεν χαρακτηρίστηκε ως επιτυχής από πλευράς απορροφητικότητας – αντίθετα, έχει εκτιμηθεί ότι ήταν ιδιαίτερος φτωχή – είχε πραγματοποιηθεί το 53,45% των συνολικών δημόσιων επενδυτικών δαπανών για όλο το έτος (3,5 δισ. € από 6,6 δισ. €).

Πηγή: Κρατικοί Προϋπολογισμοί – Μηνιαία Δελτία ,ΣΑΤΕ.

Ο συνδυασμός των δύο κατανομών δείχνει μία σημαντικότερη υστέρηση κατά το 2012 στην απορρόφηση των κοινοτικών πόρων και την διάθεση του εθνικού σκέλους των επενδυτικών δαπανών. Συγκεκριμένα, εάν θεωρηθεί ότι κατά το 2012 θα ακολουθηθεί το μοτίβο εξέλιξης που ακολουθήθηκε το 2011 – ήτοι, ότι το πρώτο 9μηνο θα έχει υλοποιηθεί το 53,45% των συνολικών επενδυτικών δαπανών - τότε στο τέλος του 2012 θα έχουν διατεθεί μόλις 5,2 δισ. € στο ΠΔΕ, ποσό που δεν έχει προηγούμενο τουλάχιστον από το 1997 και μετά! Υπενθυμίζεται ότι η αρχική πρόβλεψη για το σύνολο του ΠΔΕ έτους 2012 ανέρχεται σε 7,3 δισ. €, κονδύλι που μοιάζει πλέον απίθανο να επιτευχθεί, με ό,τι αρνητικό αυτό συνεπάγεται για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Δεδομένων των μεγάλων ληξιπροθέσμων οφειλών του Δημοσίου προς τις τεχνικές εταιρείες αλλά και προς άλλους δικαιούχους του ΠΔΕ καθώς και της σημαντικής καθυστέρησης στην υλοποίηση των συμφωνιών με την ΕΤΕπ ύψους 3 δισ. € για την χρηματοδότηση του σκέλους της εθνικής δαπάνης έργων του ΕΣΠΑ, προκειμένου να μην χαθούν και άλλοι κοινοτικοί πόροι, ενισχύεται ο προβληματισμός που επικρατεί στο χώρο των δημοσίων έργων.

Ειδικά για την απορροφητικότητα του ΕΣΠΑ σημειώνεται ότι με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία του ΥΠΑΝΥΠ (Οκτ. 2012) έξι έτη μετά την έναρξη του ΕΣΠΑ, προκύπτει ότι έχει απορροφηθεί το 36,5% της συνολικής συγχρηματοδοτούμενης δαπάνης στα τομεακά προγράμματα και το 43,46% στα περιφερειακά, ενώ επί συνόλου ΕΣΠΑ το ποσοστό απορρόφησης ανέρχεται σε 38,63%.

Εκτιμάται ότι βασικό εργαλείο αναστροφής του αρνητικού κλίματος και της ύφεσης στην ελληνική οικονομία μπορεί να αποτελέσει η ανακατανομή των πόρων του ΕΣΠΑ και άλλων κοινωνικών ταμείων χρηματοδότησης σε δημόσια τεχνικά έργα κάθε μεγέθους και προϋπολογισμού, τα οποία θα απορροφήσουν ταχύτερα από κάθε άλλη συγχρηματοδοτούμενη δράση την κοινοτική χρηματοδότηση και θα δημιουργήσουν εντεινόμενα πολλαπλασιαστικά οφέλη στην ελληνική οικονομία μέσω του δημοσιονομικού πολλαπλασιαστή, αφού είναι πλέον σαφές ότι η περικοπή του ΠΔΕ για την μείωση του ελλείμματος είναι μία ιδιαίτερα επιβλαβής για την οικονομία επιλογή, αφού η μείωση του ΑΕΠ που τελικώς επιφέρει είναι και μεγάλη και μόνιμη, με τελικό αποτέλεσμα το αντίθετο από τον στόχο.

4. Ιδιωτικά έργα

4.1 Δείκτης Παραγωγής Οικοδομικών Έργων⁴

Η ανάλυση της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας, βάσει του δείκτη παραγωγής οικοδομικών έργων αναδεικνύει ότι από το 2003 έως και το 2006, καταγράφεται διαρκής πτωτική τάση, με τη συνολική μείωση να φτάνει το 36,4%.

⁴ Ο Δείκτης Παραγωγής Οικοδομικών Έργων περιλαμβάνει μια σειρά από εργασίες που καλύπτουν όλη τη διαδικασία ως την τελική ανέγερση ενός ακινήτου, όπως κατασκευή κτιρίων, χωματουργικές εργασίες, κατασκευή κτιρίων, καλωδιώσεις και ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις. Στα Οικοδομικά Έργα περιλαμβάνονται μονοκατοικίες, διπλοκατοικίες, πολυκατοικίες, ξενοδοχεία, κτίρια γραφείων, βιομηχανικά και εμπορικά κτίρια, κτίρια δημόσιων θεαμάτων, εκπαιδευτήρια, νοσοκομεία και λοιπά οικιστικά κτίρια. Ο εν λόγω δείκτης θεωρείται πιο αξιόπιστος για την απεικόνιση των μεταβολών στην οικοδομική δραστηριότητα, αφού τα στοιχεία που προκύπτουν από απευθείας έρευνα στις τεχνικές εταιρείες και αναφέρονται σε πραγματοποιηθείσα δραστηριότητα.

Έως το τέλος του έτους θα επιστραφούν 4 δισ. ευρώ στην αγορά

Πηγή: *Express.gr* 11/07/12

Ρευστότητα στην αγορά και επιτάχυνση της διαδικασίας αδειοδοτήσεων αποτελούν προτεραιότητες για το υπουργείο Ανάπτυξης, τόνισε ο υφυπουργός Ανάπτυξης Θ. Σκορδάς μιλώντας στο ραδιοφωνικό σταθμό ΒΗΜΑ. Ο κ. Σκορδάς υπογράμμισε ότι έως το τέλος του χρόνου θα έχουν δοθεί στην αγορά τα 4 δισ. από τα 6,8 δισ. ευρώ που χρωστά το κράτος από επιστροφές ΦΠΑ λέγοντας: «όλη η προσπάθεια, λοιπόν, που κάνει και ο υπουργός ο κ. Χατζηδάκης είναι στο πως θα πάμε πολύ γρήγορα στην αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος που λέγεται ρευστότητα. Χρωστάει το δημόσιο στους ιδιώτες 6,8 δισ. ευρώ από το ΦΠΑ. Έχει δεσμευτεί το αρμόδιο υπουργείο για τα 4 δισ. ευρώ από αυτά να επιστραφούν, μέχρι το τέλος του χρόνου».

Ετεροχρονίζεται για 2013 η πληρωμή οφειλών από το Δημόσιο σε ιδιώτες ύψους 4 δισ. ευρώ

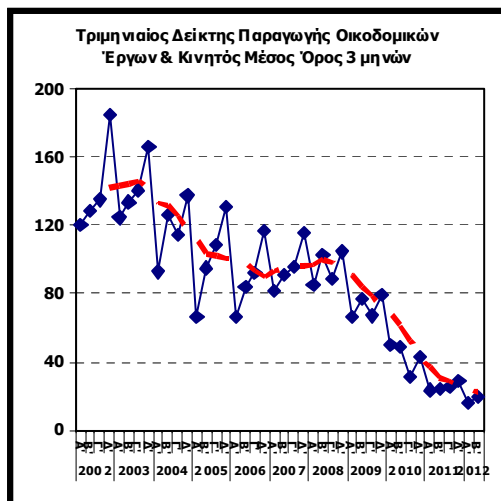
Πηγή: *Express.gr* 25/08/12

Για χρονική μετάθεση στο 2013 οδεύει η πληρωμή οφειλών από το Δημόσιο σε ιδιώτες. Η κυβέρνηση στις προγραμματικές δηλώσεις είχε δεσμευτεί ότι θα αποπληρώσει φέτος τουλάχιστον τα 4 από τα 6,5 δισ. ευρώ που οφείλει σε ιδιώτες. Υπολόγιζε ότι θα έπαιρνε νωρίτερα την επόμενη δόση του δανείου ώστε να μπορέσει να διαθέσει «ζεστό χρήμα» στην αγορά. Τα δεδομένα όμως άλλαξαν και η επόμενη δόση θα εισρεύσει στα κρατικά ταμεία τον Οκτώβριο και εφόσον προηγουμένως υπάρξει θετική αξιολόγηση από την τρόικα. Τα κεφάλαια αυτά θα αξιοποιηθούν για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, για την αποπληρωμή ομολόγων που λήγουν μέσα στο προσεχές διάστημα και για τρέχουσες ανάγκες πληρωμών.

Το οικονομικό επιτελείο προκειμένου να πληρώσει μισθούς και συντάξεις –περιμένοντας την επόμενη δόση– δεν πληρώνει σειρά άλλων υποχρεώσεων, επιδεινώνοντας το πρόβλημα ρευστότητας στην αγορά. Είναι ενδεικτικό ότι το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου αγγίζει πλέον τα 7,5 δισ. ευρώ, αφού το κράτος εξακολουθεί να μην πληρώνει τα χρέη του που συσσωρεύονται και έχει βάλει φρένο στις επιστροφές φόρων προκειμένου να διατηρήσει τα επίπεδα ρευστότητας.

Ταυτόχρονα το υπουργείο Οικονομικών έχει περικόψει σημαντικά τις πρωτογενείς δαπάνες ώστε να διατηρήσει στα ταμεία του κράτους χρήματα για αποπληρωμή μισθών και συντάξεων. Επίσης, αξιοποιεί τα κεφάλαια που βρίσκονται στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ύψους περίπου 3 δισ. ευρώ, ενώ οι ελληνικές τράπεζες συνεχίζουν να καλύπτουν με έντοκα γραμμάτια το Δημόσιο με αποτέλεσμα να κλείνουν τις στρόφιγγες σε άλλες δραστηριότητες και να προκαλούν ασφυξία στην αγορά.

Η επιβολή ΦΠΑ στις οικοδομικές εργασίες ωθεί σε προσωρινή αναστροφή της τάσης την περίοδο 2007/6 (+9%), μέσω της επίσπευσης ολοκλήρωσης οικοδομών, ενώ από το Γ' τρίμηνο του 2008 και μετά καταγράφεται διαρκής μείωση της οικοδομικής δραστηριότητας και μάλιστα με εντονότερο ρυθμό συγκριτικά με αυτόν της περιόδου 2003-2006, σημειώνοντας συνεχώς αλληπάλλληλα νέα χαμηλότερα επίπεδα ρεκόρ.

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Κατά το Α' τρίμηνο του 2012 ο δείκτης περιορίστηκε στην χαμηλότερη τιμή όλης της εξεταζόμενης περιόδου, μόλις 16,1, δηλαδή, μειωμένη κατά 30,7% έναντι του αντίστοιχης τιμής του Α' τριμήνου του 2011, ενώ το Β' τρίμηνο του 2012 ο δείκτης, δοκιμάζοντας την 16^η συνεχόμενη μείωσή του, λαμβάνει την αμέσως χαμηλότερη τιμή, 19,3, μειωμένος κατά 20,0% έναντι αυτής του Β' τριμήνου 2011.

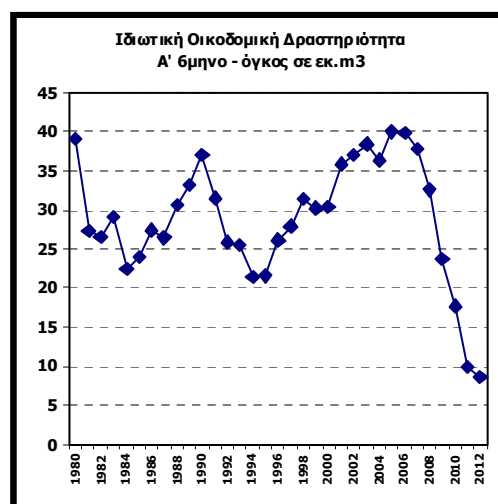
4.2 Εξέλιξη βάσει των οικοδομικών αδειών για ιδιωτικά έργα.

Σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της ΕΛΣΤΑΤ για την πορεία της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας, κατά την περίοδο 2002-2007⁵ παρατηρήθηκαν τάσεις σταθεροποίησης των παραγ-

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα οικονομικής συγκυρίας του **IOBE** (Οκτώβριος 2012) οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις Ιδιωτικές Κατασκευές διαμορφώνονται στις 32,6 μονάδες που είναι σαφώς καλύτερη πρόβλεψη από αυτήν του Ιουλίου (21,8) αλλά χειρότερη από την περσινή (40,4). Πρακτικά όλες οι επιχειρήσεις εκφράζουν αρνητικές προσδοκίες για τις προγραμματιζόμενες εργασίες (-88), ενώ περιορίζεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει περαιτέρω μείωση της απασχόλησης 45% από 67%. Ωστόσο καμία δεν προβλέπει αύξηση. Οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας αυξάνονται κατά ένα μήνα σε 4,8.

Πηγή: IOBE

γελιών οικοδομής, βάσει του όγκου που αντιστοιχεί στις κατ' έτος άδειες, λίγο κάτω από τα επίπεδα των 80 εκατ. μ³ ετησίως.

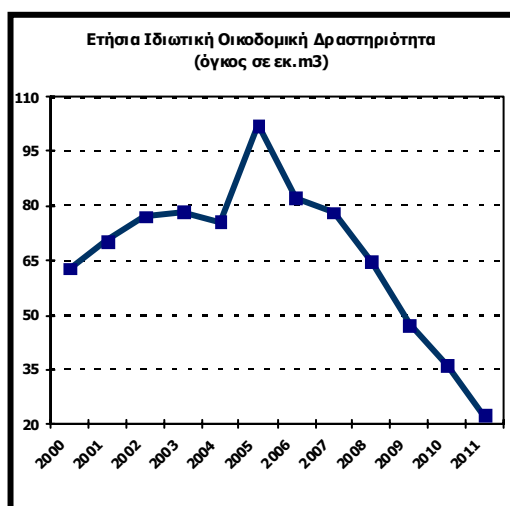
Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Η εξέλιξη κρίνεται αναμενόμενη, αφού ο κλάδος είχε επιτύχει να μεγεθύνεται με ταχείς ρυθμούς για οκτώ συνεχόμενα έτη (1996-2003, με εξαίρεση το 1999, κατά το οποίο παρατηρήθηκε μείωση κατά 8%, η οποία αποδόθηκε στην υπέρμετρη αύξηση του Χ.Α.Α. και την απότομη εντυπωσιακή πτώση που ακολούθησε).

⁵ Η υπέρμετρη αύξηση στις οικοδομικές άδειες του έτους 2005 και στον όγκο που αντιστοιχεί σε αυτές, 102,2 εκ. m³ έναντι 75,6 το 2004, αύξησης που οφείλεται στην ανακοίνωση επιβολής ΦΠΑ στις πωλήσεις νεόδμητων διαμερισμάτων από 1/1/2006, γεγονός που ώθησε πολλούς ιδιώτες, επενδυτές και επαγγελματίες στην έκδοση οικοδομικών αδειών ώστε να επωφεληθούν της χρονικής συγκυρίας.

Κατά την περίοδο αυτή ο κλάδος χαρακτηριζόταν από συνεχή αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητάς του, με συνέπεια να βρίσκεται διαρκώς στα υψηλότερα επίπεδα δραστηριότητας των 25 τελευταίων ετών. Πλην, όμως, η τάση σταθεροποίησης ανατράπηκε πλήρως, ήδη από το 2008 και μάλιστα με διαχρονικά εντεινόμενο ρυθμό.

Συγκεκριμένα, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2012, η μείωση του όγκου που αντιστοιχεί στις εκδοθείσες οικοδομικές άδειες ανήλθε σε 12,9% έναντι του 2011, ακολουθώντας έξι στην σειρά ανάλογες μειώσεις, -44,1% το 2011/10, -25,7% το 2010/09, -27,0% το 2009/2008, 13,9% το 2008/2007, -5,2% το 2007/2006 και -0,2% το 2006/2005. Η μείωση, δηλαδή, είναι συνεχής και διαχρονικά εντεινόμενη με αποτέλεσμα ο κλάδος να βρίσκεται σε παρατεταμένη κρίση.

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

Για να γίνει αντιληπτή η κρισιμότητα της κατάστασης στον κλάδο επισημαίνεται ότι κατά το Α' εξάμηνο του 2012 η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα, βάσει του όγκου που αντιστοιχεί στις κατ' έτος άδειες, ανέρχεται σε 8,5 εκ. m3, δηλαδή, όχι μόνο είναι η χαμηλότερη των τελευταίων 32 ετών για τα οποία ο ΣΑΤΕ διαθέτει δεδομένα αλλά αποτελεί περίπου την μέση μηνιαία τιμή του 2005! Είναι φανερό ότι η ύφεση στην αγορά ακινήτων βαθαίνει μέσω και της πρωτόγνωρης πτωτικής τάσης στις «παραγγελίες» ιδιωτικών κτιριακών έργων, δεδομένο που έχει δημιουργήσει ασφυκτική κατάσταση στις τάξεις των επιχειρηματιών του χώρου αλλά και των τραπεζών.

Συναλλαγές με το σταγονόμετρο γίνονται πλέον στην κτηματαγορά - Μείωση 50% σε σχέση με πέρυσι στο Α' εξάμηνο, σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ (1/2)

Ν.Χ. Ρουσάνογλου

Μπορεί οι τιμές των κατοικιών να καταγράφουν όλο και μεγαλύτερη πτώση, ωστόσο ακόμα λιγότεροι είναι εκείνοι που έχουν τη δυνατότητα ή ακόμα και την επιθυμία -εν μέσω του κλίματος εργασιακής και οικονομικής ανασφάλειας που έχει δημιουργηθεί- να αποκτήσουν νέα κατοικία.

Έτσι ερμηνεύουν φορείς της αγοράς την κάθετη πτώση των αγοραπωλησιών ακινήτων κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους. Όπως προέκυψε από τα σχετικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος που δημοσιοποιήθηκαν πριν από λίγες ημέρες, κατά το Α' εξάμηνο του έτους οι συναλλαγές-εκτιμήσεις κατοικιών δεν ξεπέρασαν τις 11.800, καταγράφοντας πτώση πάνω από 50%, συγκριτικά με τις περίπου 25.000 την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Σε σχέση δε με τα χρόνια πριν από την κρίση, πρόκειται για άνευ προηγουμένου συρρίκνωση, καθώς το μέγεθος της σημερινής αγοράς κατοικίας είναι περίπου το 1/5 του αντίστοιχου μεγέθους των προηγούμενων ετών.

Σύμφωνα με την ΤτΕ, κατά το δεύτερο τρίμηνο του τρέχοντος έτους οι συναλλαγές περιορίστηκαν σε μόλις 5.800, έναντι 6.000 κατά τους πρώτους τρεις μήνες, διαγράφοντας πτώση της τάξεως του 51,4% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Υπενθυμίζεται ότι στο σύνολο του 2011, ο αριθμός των εκτιμήσεων διαμορφώθηκε σε 42.300, εμφανίζοντας σημαντική μείωση, κατά 43,2%, έναντι του προηγούμενου έτους, όταν είχαν ανέλθει σε 74.500.

Ταυτόχρονα, ο ρυθμός μείωσης των τιμών έχει αρχίσει να επιταχύνεται, καθιστώντας όλο και περισσότερες κατοικίες πιο ελκυστικές. Κατά το δεύτερο τρίμηνο, η μείωση των τιμών διαμορφώθηκε σε 10,1% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Η πτώση ήταν μεγαλύτερη για τα νεόδμητα διαμερίσματα, καθώς διαμορφώθηκε σε 10,8%, έναντι 9,7% για τα παλιότερα ακίνητα. Πρόκειται για μια τάση που έχει χαρακτηρίσει μέχρι τώρα το τρέχον έτος και ανατακτά τη διάθεση όλο και περισσότερων κατασκευαστών να μειώσουν τις απαιτήσεις τους προκειμένου να κατορθώσουν να διαθέσουν μέρος του αποθέματος των απούλητων διαμερισμάτων τους.

Η κινητικότητα αυτή από την πλευρά των επαγγελματιών αποδίδεται από φορείς της αγοράς στην προσπάθειά τους να αποφύγουν τις φορολογικές επιβαρύνσεις στις οποίες υπόκεινται, με σημείο αναφοράς τον Φόρο Ακίνητης Περιουσίας (ΦΑΠ), με τα σημειώματα της εφορίας να έχουν ήδη ξεκινήσει να αποστέλλονται, έπειτα από διετή καθυστέρηση. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέχρι και τα τέλη του 2011, τη μεγαλύτερη μείωση των τιμών παρουσίαζαν τα παλιότερα ακίνητα και όχι τα νεόδμητα.

Πηγή: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (1.9.2012)

Συναλλαγές με το σταγονόμετρο γίνονται πλέον στην κτηματαγορά - Μείωση 50% σε σχέση με πέρυσι στο α' εξάμηνο, σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ (2/2)

Ν.Χ. Ρουσάνογλου

Ωστόσο, αυτή η πτώση, όπως αποδεικνύεται, δεν είναι αρκετή για να δελεάσει τους αγοραστές, δείγμα της επίδρασης που έχουν επιφέρει η ύφεση, η συνεχής υιοθέτηση νέων μέτρων και περικοπών και η εργασιακή ανασφάλεια, σε συνδυασμό βέβαια και με τη συνεχή κάμψη της αγοραστικής δύναμης των πολιτών, είτε μέσω των σχεδόν καθολικών μειώσεων των μισθών είτε μέσω της αύξησης των φορολογικών επιβαρύνσεων. Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αρνητικής ψυχολογίας στην αγορά κατοικίας έχουν βέβαια διαδραματίσει και οι πολλαπλές εισφορές και οι φόροι επί των ακινήτων, με αποτέλεσμα η ιδιοκτησία να αποτελεί πλέον «κατάρρα» για πολλούς.

Πράγματι, για το 2011 ως σύνολο, με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μείωσης των τιμών για τα νεόδομητα και τα παλαιότερα διαμερίσματα ήταν 4,9% και 5,7%, αντίστοιχα, ενώ ανάλογη σχέση παρατηρήθηκε το 2010, με την κάμψη των νεόδωμων να είναι -4,2% και των παλαιότερων 5,0%. Ακόμα μεγαλύτερη ήταν η διαφορά το 2009, με τις τιμές των νέων να περιορίζονται κατά μόλις 2% και των παλιότερων κατά 4,8%.

Από την ανάλυση των στοιχείων κατά γεωγραφική περιοχή, προκύπτει ότι οι τιμές των διαμερισμάτων το δεύτερο τρίμηνο του 2012 ήταν μειωμένες σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2011 κατά 10,8% στην Αθήνα, 12,4% στη Θεσσαλονίκη, 9,9% στις άλλες μεγάλες πόλεις και 8,0% στις λοιπές περιοχές της χώρας. Για το σύνολο του 2011, με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία, η μείωση των τιμών στις ίδιες περιοχές σε σχέση με το 2010 ήταν 6,4%, 6,8%, 4,1% και 4,1% αντίστοιχα. Αυτά τα στοιχεία υποδηλώνουν ότι η μείωση των τιμών των διαμερισμάτων το 2011, καθώς και τα πρώτα δύο τρίμηνα του 2012, ήταν μεγαλύτερη στα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα της χώρας, Αθήνα και Θεσσαλονίκη, έναντι των άλλων περιοχών.

Ο όγκος των οικιστικών ακινήτων που αφορούσαν οι συναλλαγές-εκτιμήσεις (με βάση το σύνολο των τετραγωνικών μέτρων) ήταν μειωμένος κατά 50,8% το β' τρίμηνο του 2012 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2011, ενώ ολόκληρο το 2011 ο όγκος των συναλλαγών με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 40,3%. Όσον αφορά την αξία των οικιστικών ακινήτων τα οποία αφορούσαν οι συναλλαγές-εκτιμήσεις που πραγματοποιήθηκαν με τη διαμεσολάβηση των πιστωτικών ιδρυμάτων, το β' τρίμηνο του 2012 ήταν μειωμένη κατά 56,4% έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2011. Η μέση ετήσια μείωση το 2011 ήταν 40,1%.

Πηγή: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (1.9.2012)

Σχετικές έρευνες (ΤτΕ) διαπιστώνουν ότι σε σχέση με τα χρόνια πριν από την κρίση, οι συναλλαγές δοκιμάζουν μια άνευ προηγουμένου συρρίκνωση, καθώς το μέγεθος της σημερινής αγοράς κατοικίας είναι περίπου το 1/5 του αντίστοιχου μεγέθους των προηγούμενων ετών.

Ταυτόχρονα, ο ρυθμός μείωσης των τιμών έχει αρχίσει να επιταχύνεται, καθιστώντας όλο και περισσότερες κατοικίες πιο ελκυστικές. Κατά το δεύτερο τρίμηνο, η μείωση των τιμών διαμορφώθηκε σε 10,1% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Τα στοιχεία της ΤτΕ για τις τιμές δείχνουν πως στο πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους συνεχίστηκε η πτώση της τελευταίας πενταετίας. Ωστόσο, αυτή η πτώση, όπως αποδεικνύεται, δεν είναι αρκετή για να δελεάσει τους αγοραστές, δείγμα της επίδρασης που έχουν επιφέρει η ύφεση, η συνεχής υιοθέτηση νέων μέτρων και περικοπών και η εργασιακή ανασφάλεια, σε συνδυασμό βέβαια και με τη συνεχή κάμψη της αγοραστικής δύναμης των πολιτών, είτε μέσω των σχεδόν καθολικών μειώσεων των μισθών είτε μέσω της αύξησης των φορολογικών επιβαρύνσεων. Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αρνητικής ψυχολογίας στην αγορά κατοικίας έχουν βέβαια διαδραματίσει και οι πολλαπλές εισφορές και οι φόροι επί των ακινήτων.

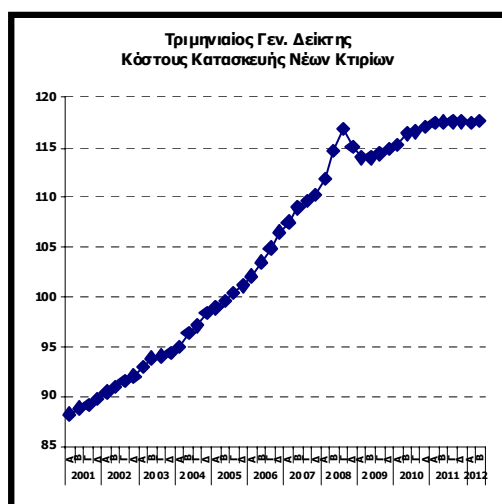
Σε ολόκληρη την Ελλάδα εκτιμάται πως παραμένουν απούλητα περί τα 120.000 διαμερίσματα.

4.3 Εξέλιξη κοστολογικών στοιχείων οικοδομικής δραστηριότητας

Από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ διαπιστώνεται μια συνεχής αύξηση του γενικού δείκτη κόστους κατασκευής νέων κτιρίων την περίοδο από το 2000 ως και το Γ' τρίμηνο του 2008, αύξηση, η οποία σωρευτικά έφτασε στο 36,4% και η οποία αποδίδεται, κυρίως, στην κατά 43,5% αύξηση του κόστους των υλικών και παράλληλα στην κατά 27,3% αύξηση της αμοιβής της εργασίας.

Οι τιμές των κοστολογικών δεικτών κατά το Δ' τρίμηνο 2008 και Α' τρίμηνο 2009 εμφανίζουν για πρώτη φορά τάσεις μείωσης (-1,5% και -1,0%, αντίστοιχα), η οποία αποδίδεται, κυρίως, στην μείωση των τιμών υλικών κατά 2,8% και 1,2%, αντίστοιχα, με συνολικό αποτέλεσμα την μείωση του συνολικού δείκτη κόστους κατα-

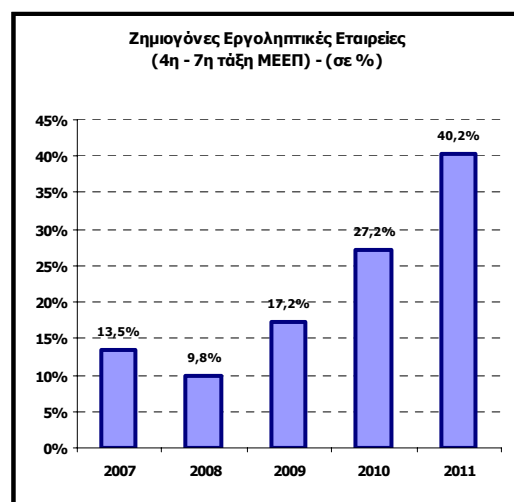
σκευής νέων κτιρίων κατά τα δύο αυτά τρίμηνα κατά 2,5%. Από το Γ' τρίμηνο του 2009 όμως οι κοστολογικοί δείκτες, έστω και ασθενικά, ανακάμπτουν, με τελικό αποτέλεσμα το Β' τρίμηνο του 2012 ο Γενικός Δείκτης κόστους κατασκευής νέων κτιρίων να λαμβάνει την υψηλότερη τιμή του (117,7) από το 2000 και μετά, αυξημένος κατά 0,16% έναντι του Β' τριμήνου του 2011, εξαιτίας της κατά 0,84% αύξησης του δείκτη τιμών υλικών.

Πηγή: ΣΑΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

την οποία έχει εκπονήσει ο ΣΑΤΕ, προκύπτουν οι ακόλουθες, αρκετά χρήσιμες, διαπιστώσεις:

- ✓ Σημαντικότερη αύξηση του ποσοστού των εργοληπτικών εταιρειών που εμφανίζουν ζημίες κατά το 2011 έναντι του 2010, 40,2% του συνόλου έναντι 27,2%, αντίστοιχα, γεγονός που συνηγορεί στην γενίκευση της κρίσης στον κλάδο των δημόσιων τεχνικών έργων, ακόμη και σε χρηματοοικονομικά υγιείς εταιρείες του κλάδου.

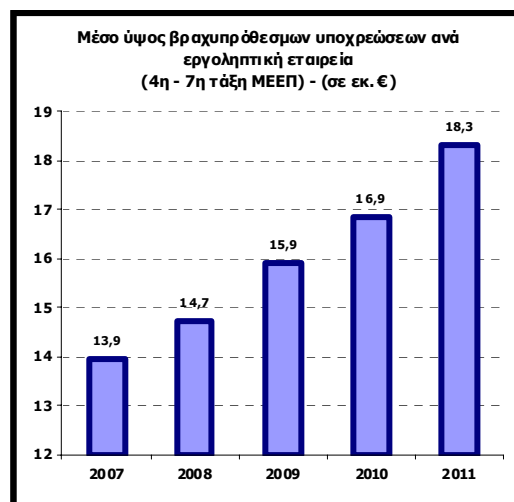
Πηγή: ΣΑΤΕ

Οι διαπιστώσεις αυτές αναδεικνύουν την ισχυρή ακαμψία στην προοπτική μείωσης των τιμών, παρά την ουσιαστική ανυπαρξία ζήτησης, αλλά και των παραγγελιών (οικοδομικές άδειες). Αξισημείωτη είναι η διαπίστωση ότι η αμοιβή της εργασίας παραμένει σχεδόν αμετάβλητη παρά το γεγονός της γενικευμένης ύφεσης στον κλάδο και της σημαντικότερης αύξησης της ανεργίας.

5. Ειδικά θέματα

5.1 Χρηματοοικονομική ανάλυση εργοληπτικών εταιρειών τάξεων 4^η – 7^η του ΜΕΕΠ⁶

Από την ολοκλήρωση της επεξεργασίας των ισολογισμών έτους 2011 των εργοληπτικών εταιρειών των τάξεων 4^{ης} έως και 7^{ης} του ΜΕΕΠ,

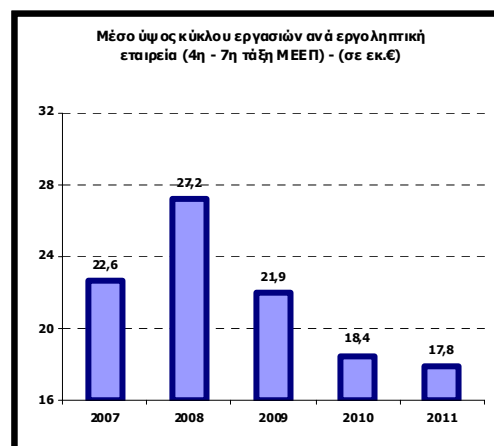
Πηγή: ΣΑΤΕ

- ✓ Επιδείνωση του μέσου μεγέθους των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων κατά 8,7% το 2011 έναντι του 2010 – από 16,9 εκ. € σε 18,2 εκ. €, αντίστοιχα – καθώς και αύξηση του μέσου μεγέθους των μ/μικροπρόθεσμων υποχρεώσεων κατά 8,4% (από 5,7 εκ. € το

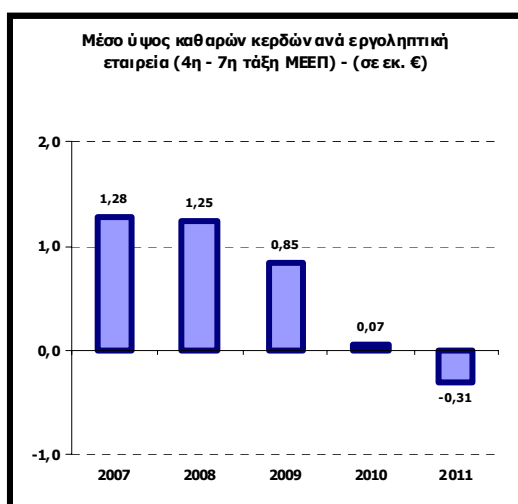
⁶ Στην ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία οικονομικών καταστάσεων 222 εταιρειών για το 2007, 225 για το 2008, 238 για το 2009, 227 για το 2010 και 204 για το 2011.

2010 σε 6,2 εκ. € το 2011), με αποτέλεσμα, κάθε εταιρεία των τάξεων 4^η – 7^η, κατά μέσο όρο, να χρωστά 24,5 εκ. € το 2011 έναντι 22,5 εκ. το 2010, αύξηση 8,8%.

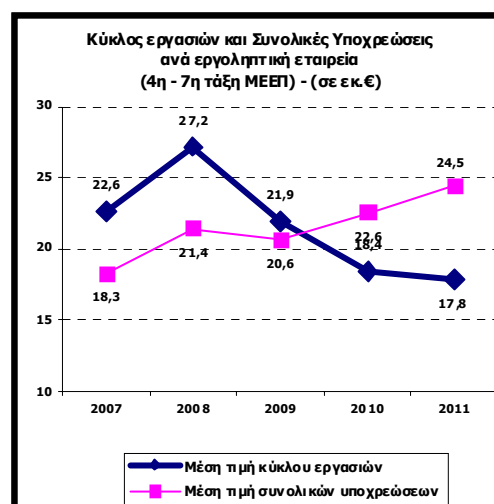
- ✓ Τρίτη στη σειρά μείωση του μέσου κύκλου εργασιών των εταιρειών 4^{ης} – 7^{ης} τάξης του ΜΕΕΠ κατά 3,3% το 2011/2010, από 18,4 εκ. € το 2010 σε 17,8 εκ. € το 2011, με αποτέλεσμα η σωρευτική μείωση από το 2008 στο μέσο κύκλο εργασιών να ανέρχεται σε 52,4%, ήτοι από 27,2 εκ. € το 2008 σε 17,8 εκ. € το 2011.

Πηγή: ΣΑΤΕ

Πηγή: ΣΑΤΕ

Πηγή: ΣΑΤΕ

Αξίζει να τονιστεί ότι οι δύο τελευταίες διαπιστώσεις περί αύξησης του μέσου μεγέθους των συνολικών υποχρεώσεων το 2011 έναντι του 2010 κατά 8,8% και η μείωση του μέσου κύκλου εργασιών κατά 3,3% την ίδια περίοδο αναδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο την γενίκευση της κρίσης στον κλάδο, υποδεικνύοντας σημαντικό και γενικευμένο πρόβλημα βιωσιμότητας της μέσης εργοληπτικής εταιρείας.

Συγκεκριμένα για δεύτερη συνεχόμενη φορά κατά τα τελευταία 13 έτη, το ύψος του μέσου κύκλου εργασιών (17,8 εκ. €) υπολείπεται του μέσου μεγέθους των συνολικών υποχρεώσεων (24,5 εκ. €) και μάλιστα με διαχρονική τάση διεύρυνσης της διαφοράς, γεγονός που οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στην στάση πληρωμών του Δημοσίου.

Προϊόντα και υπηρεσίες για τους ασφαλισμένους
στο **Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων**

Στην Attica Bank

σχεδιάζουμε

το συμφέρον σας,

σαν να είμαστε μηχανικοί.

- **Στεγαστικά δάνεια**
με επιπλέον μείωση
του επιτοκίου
- **Καταναλωτικά δάνεια**
και πιστωτικές κάρτες
με ιδιαίτερα χαμηλά επιτόκια
- **Καταθετικοί λογαριασμοί**
με προσαυξημένο επιτόκιο

Αναστάσιος Σκόκος
Προϊστάμενος Επιχειρηματικών Σχέσεων
Επιχειρηματικού Κέντρου Ομήρου

www.atticabank.gr

210-366 9000

attica bank

Ένα βήμα μπροστά

BIG ISSUE